МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕОЛОГІЗМІВ ПЕРІОДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ

Виконала: студентка 2 курсу, гр. 8.0353-пмк
спеціальності 035 «Філологія»
спеціалізації «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша –польська»
освітньо-професійної програми «Переклад та міжкультурні комунікації»
_____ С. К. Олійник
Керівник _____ доц. К. В. Тарасенко
Рецензент _____доц. І. Л. Мацегора

ЗАПОРІЖЖЯ
2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет *філологічний*
Кафедра *слов'янської філології*
Освітній рівень *магістр*
Спеціальність *035 «Філологія»*
Спеціалізація *035.033 «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша –польська»*
Освітня програма *«Переклад та міжкультурні комунікації»*

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
слов'янської філології
Павленко І. Я.
_____
"___"_____2024 р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Олійник Софії Костянтинівни

1. Тема роботи: *Специфіка функціонування неологізмів періоду російсько-української війни в польській мові*,
керівник роботи – *к.філол.н., доц. Тарасенко К. В.*
затверджені наказом ЗНУ від "11" вересня 2024 року № 1361-с.

2. Строк подання студентом роботи 20.11.2024 р.

3. Вихідні дані до роботи: *тексти польських пісень, монографії та статті, присвячені аналізованій проблем О. Селіванова, Ю. Зацний, А. Гладченко, М. Комарова, Ж. Колоїз, В Гладка, М. Шутова, К. Ладоня, І. Дзюбіна та ін.*

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):
   1) *Теоретико-методологічні аспекти вивчення поняття «неологізм»;*
   2) *Неологізми періоду російсько-української війни в польській мові.*
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):
немає

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	*Тарасенко К. В., доцент*	01.05.2024	01.06.2024
2	*Тарасенко К. В., доцент*	01.09.2024	01.11.2024
Вступ, висновки	*Тарасенко К. В., доцент*	01.11.2024	15.11.2024

7. Дата видачі завдання *10.05.2024 р.*

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів написання дипломної Роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	*Збір та систематизація матеріалу*	*травень-червень 2024 р.*	*виконано*
2	*Аналіз науково-критичної літератури з обраної проблеми*	*липень 2024 р.*	*виконано*
3	*Вступ*	*серпень 2024 р.*	*виконано*
4	*Розділ 1. Теоретико-методологічні аспекти вивчення популярної пісні*	*вересень 2024 р.*	*виконано*
5	*Розділ 2. Польсько-українська пісенна взаємодія у фокусі рецептивної естетики*	*жовтень 2024 р.*	*виконано*
6	*Висновки*	*листопад 2024 р.*	*виконано*
7	*Оформлення роботи*	*листопад 2024 р.*	*виконано*
8	*Захист роботи*	*грудень 2024 р.*	*виконано*

Студент _____ _____**Олійник С. К.**_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи_____ __ **Тарасенко К. В.**_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль пройдено.
Нормоконтролер_____ ___ **Мацегора І. Л.** _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Текст магістерської роботи 74 с, 69 джерел

ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ – неологізми в польській мові.

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ – лексичні одиниці в польській мові.

МЕТА – визначення специфіки функціонування польських неологізмів часів російсько-української війни

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються такі завдання:

- розглянути поняття «неологізм» в світлі сучасних інтерпретацій;
- розглянути існуючі класифікації неологізмів та запропонувати власний розподіл неологізмів;
- розробити методологію аналізу неологізмів;
- запропонувати власний тематичний розподіл неологізмів;
- розглянути засоби утворення неологізмів;
- дослідити специфіку функціонування неологізмів, зокрема, медійних.

АКТУАЛЬНІСТЬ роботи полягає в тому, що:

- комплексно осмилюється поняття «неологізм» в світлі лінгвістичних та перекладознавчих розвідок;
- швидкий розвиток полоністики в Україні, що полягає у вивченні польської мови зумовлює дослідження нових явищ в мові в аспекті саме міжкультурної комунікації;
- польські неологізми є доволі цікавим культурним феноменом, зокрема за часів російсько-української війни, які пропонують дослідникам різноманітний методологічний інструментарій;
- доволі цікавим для гуманітаристики є процес змін в польській мові під час катаклізмів, зокрема зміна її функціоналу та іманентних характеристик;
- неологізми, зокрема їхній зв’язок із українською мовою є потужним стимулом і до вивчення польської мови, і до зміцнення польсько-українських зв’язків.

НАУКОВА НОВИЗНА полягає в тому, що ця розвідка є першим кроком у створенні цілісної стереоскопічної картини візії польських неологізмів періоду російсько-української війни, що покликана інтенсифікувати дослідження в аспекті міжкультурної комунікації, зокрема польсько-української.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ – Метод суцільної вибірки, метод контент аналізу, лексикографічний метод, метод семантичного аналізу, метод зіставлення та порівняння, метод контент аналізу.

ГАЛУЗЬ ЗАСТОСУВАННЯ: результати дослідження можуть бути застосовані для розроблення міждисциплінарних навчальних курсів.

СТРУКТУРА РОБОТИ: дослідження складається зі вступу, двох розділів з підрозділами, висновків, списку використаної літератури та додатків.

ПОЛЬСЬКА МОВА, НЕОЛОГІЗМ, ЛЕКСИКА,
СОЦІОКУЛЬТУРОЛОГІЯ, МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

ABSTRACT

OBJECT OF THE RESEARCH – neologisms in the Polish language.

SUBJECT OF THE RESEARCH – lexical units in the Polish language.

This research AIMS to determine the specifics of the functioning of Polish neologisms during the Russian-Ukrainian war

To achieve the goal, the following tasks are to be fulfilled:

- to consider the concept of "Neologism" in modern interpretations;
- to consider existing classifications of Neologisms and propose our own classification of Neologisms;
- to develop a methodology for analyzing Neologisms;
- to propose our own thematic classification of Neologisms;
- to consider the means of its formation;
- To investigate the peculiarities of the functioning of neologisms, particularly Media neologisms.

ACTUALITY of this research is that:

- the concept of "Neologism" is comprehensively considered through the prism of linguistic and translation studies;
- the rapid development of Polish studies in Ukraine, which consists in the study of the Polish language, makes the study of new phenomena in language necessary in the aspect of intercultural communication;
- Polish neologisms are a rather interesting cultural phenomenon, in particular during the Russian-Ukrainian war, which offers researchers a variety of methodological tools;
- quite interesting for the Humanities is the process of changes in the Polish language during cataclysms, in particular, the change in its functionality and immanent characteristics;
- Neologisms, particularly their connection with the Ukrainian language, are powerful incentives both for the study of the Polish language and for strengthening Polish-Ukrainian ties.

SCIENTIFIC NOVELTY is that this research is the first step in creating a stereoscopic picture of the vision of Polish neologisms during the Russian-Ukrainian war, which is designed to intensify research in intercultural communication, particularly Polish-Ukrainian.

RESEARCH METHODS - Method of sampling, method of content analysis, lexicographic method, method of semantic analysis, method of comparison and comparison, method of content analysis.

FIELD OF APPLICATION: the results of the research can be used to develop interdisciplinary training courses.

STRUCTURE OF THE WORK: the research consists of an introduction, two chapters with subsections, conclusions, a list of used literature and appendices.

POLISH LANGUAGE, NEOLOGISM, LEXICON, SOCIO-CULTURAL SCIENCE, INTERCULTURAL COMMUNICATION

ЗМІСТ

ВСТУП…… 7

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «НЕОЛОГІЗМ»…….. 11

1.1 Неологізм в сучасній лінгвістиці та перекладознавстві ……..... 11

1.2 Класифікація неологізмів польської мови ……..... 18

1.3 Методологія дослідження неологізмів …….. 27

РОЗДІЛ 2
НЕОЛОГІЗМИ ПЕРІОДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ……..... 30

2.1 Тематичні групи неологізмів та джерела поповнення лексичного складу польської мови ……..... 30

2.2 Способи утворення польських неологізмів на тему російсько-українська війна.....…….... 42

2.3 Медійні неологізми російсько-української війни..... 48

ВИСНОВКИ……...… 55

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ……... 59

ДОДАТКИ…….. 67

ВСТУП

Карколомні події в житті держави завжди супроводжуються глобальними змінами в політиці, економіці та суспільному житті. Цей процес не обходить осторонь і мову, особливо, коли йдеться про втручання штучного інтелекту та діджиталізацію в суспільстві. Як вельми слушно зауважує К. Тарасенко, «епоха розвитку «штучного інтелекту» та діджиталізація майже всіх сфер життя спричинили доволі цікавий аксіологічний феномен, сутність якого полягає в тому, що поряд із прагматично-орієнтованими дослідженнями з'являються наукові розвідки, націлені на вивчення культурно-мистецьких практик синкретичного характеру, зокрема в царині міжкультурної комунікації» [34, с. 122].

Культурно-мистецькі практики звичайно будуться на нових реаліях та на новому матеріалі, зокрема на тих явищах, які є своєрідною прикметою епохи. Відтак, дослідження в царині міжкультурної комунікації є доволі важливими, особливо сьогодні, тобто за часів російсько-української війни. До орбіти наукового пошуку все частіше потрапляють нові явища та феномени, які знаходяться на перехресті вивчення філологічних дисциплін.

Важливим аспектом у вивченні і мови, і міжкультурної комунікації є фіксація мовних та культурних явищ саме в точці їхнього перетину, тож вельми ***актуальними*** з точки зору і лінгвістики, і міжкультурних комунікацій, і перекладознавства є новітні явища, приміром, такі як неологізми, які відзеркалюють і соціокультурну ситуацію, і поповнюють лексичний фонд мови, і слугують своєрідним маркером часу та водночас репрезентують індивідуально-авторський тип мислення.

Вивчення неологізмів не є *terra incognita* в сучасній науці, втім, все ще існують ті наукові лакуни, які потрібно заповнити. В сучасній науці вже накопичений позитивний досвід вивчення неологізмів. Вивченням неологізмів займались такі науковці як О. Селіванова [21], Ю. Зацний [14; 15], А. Гладченко, М. Комарова [6], Ж. Колоїз [17], В Гладка [5], М. Шутова [40], К. Ладоня [20],

І. Дзюбіна [10; 11], а також інші дослідники [2; 3; 7; 11; 22; 32; 33] та ін. Втім, польські неологізми часів російсько-української війни ще не відрефлектовувались крізь оптику міжкультурної комунікації.

Актуальність цієї роботи полягає в тому, що в ній:

- по-перше, комплексно осмилюється поняття «неологізм» в світлі лінгвістичних та перекладознавчих розвідок;

- по-друге, швидкий розвиток полоністики в Україні, що полягає у вивченні польської мови зумовлює дослідження нових явищ в мові в аспекті саме міжкультурної комунікації;

- по-третє, польські неологізми є доволі цікавим культурним феноменом, зокрема за часів російсько-української війни, які пропонують дослідникам різноманітний методологічний інструментарій;

- по-четверте, доволі цікавим для гуманітаристики є процес змін в польській мові під час катаклізмів, зокрема зміна її функціоналу та іманентних характеристик;

- по п’яте, неологізми, зокрема їхній зв’язок із українською мовою є потужним стимулом і до вивчення польської мови, і до зміцнення польсько-українських зв’язків.

Об'єкт дослідження – неологізми в польській мові.

Предмет роботи – лексичні одиниці в польській мові.

Метою роботи є визначення специфіки функціонування польських неологізмів часів російсько-української війни

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються такі **завдання:**

- розглянути поняття «неологізм» в світлі сучасних інтерпретацій;

- розглянути існуючі класифікації неологізмів та запропонувати власний розподіл неологізмів;

- розробити методологію аналізу неологізмів;

- запропонувати власний тематичний розподіл неологізмів;

- розглянути засоби утворення неологізмів;

- дослідити специфіку функціонування неологізмів, зокрема, медійних.

Дослідження виконано **на матеріалі** сучасних польських джерел (словники, журнали, газети, комунікація із нейтивами, власний досвід перебування в Польщі та ін., а також мовний матеріал соцмереж (*Facebook, Twitter, Instagram*). Лексику обиралось зі шпальт журналів, газет, статтєй, новин, медіа, соціальних мереж, наукових робіт, відео, мемів, пісень, інтерв'ю, репортажів, онлайн-видань. В науковій розвідці було також застосовано теоретичні роботи з тематики дослідження, релеватні методологічні праці.

У роботі було використано такі **методи дослідження**: ***метод суцільної вибірки*** (було проаналізовано велику кількість інформації, щоб зрозуміти роль та функцію кожного неологізму), ***метод контент аналізу*** (лексику обиралось зі шпальт журналів, газет, статтєй, новин, медіа, соціальних мереж, наукових робіт, відео, мемів, пісень, інтерв'ю, репортажів, онлайн-видань). Також після отримання потрібного матеріалу, був підключений ***лексикографічний метод***, що полягав в порівнянні неологізмів з офіційними словниками мови. Це дозволило визначити, чи ввійшли нові слова в стандартну лексикографію, а також порівняти їх, використовуючи ***метод семантичного аналізу*** - для вивчення того, як неологізми можуть змінювати своє значення в контексті певних соціальних чи політичних подій) з уже існуючими термінами. Завдяки ***методу зіставлення та порівняння***, оцінки, ***методу контент аналізу*** (який використовувався для створення дослідження протягом процесу дослідження), було перевірено дійсність існування в польській мові зібраного матеріалу

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що ця розвідка є першим кроком у створенні цілісної стереоскопічної картини візії польських неологізмів періоду російсько-української війни, що покликана інтенсифікувати дослідження в аспекті міжкультурної комунікації, зокрема польсько-української.

Теоретичне значення роботи полягає в тому, що в ній здійснена спроба систематизувати наукову інформацію щодо поняття «неологізм» та запропонувати класифікацію неологізмів періоду російсько-української війни. Це певною мірою систематизує вже існуючі точки зору та векторно окреслює подальші наукові перспективи.

Практичне значення роботи полягає в тому що результати дослідження можуть бути застосовані для розроблення таких навчальних курсів, як «Польська мова», «Польська культура», «Українська мова», «Лексикологія», «Лексикографія» та багатьох міждисциплінарних курсів.

Структуру роботи зумовлено науковою логікою дослідження, його метою та поставленими завданнями. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (69 найменувань) та додатків. Загальний обсяг роботи з додатками 74 сторінки.

РОЗДІЛ І
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «НЕОЛОГІЗМ»

1.1 Неологізм в сучасній лінгвістиці та перекладознавстві

Словниковий запас мови постійно поповнюється новими словами – цей процес є постійним та доволі жвавим з огляду на розвиток суспільних та політичних процесів у суспільстві.

Бурхливий розвиток усіх галузей сучасного людського буття знаходить своє відображення у мові, особливо на лексичному рівні. Еволюція лексики – це не просто заміна складових словника. Виходячи з того, що саме поняття мови як діяльності передбачає його динаміку, в цьому розділі роботі розглядаються основні проблеми неологізмів, аналізуватимуться фактори появи нових слів і співвідношення цих слів із прагматичними потребами суспільства, окремої соціальної групи та індивіда.

Мова завжди швидко реагує на події, які відбуваються в країні. Ця теза особливо актуалізується, коли йдеться про споріднені нації, такі як, приміром, польська або українська. Польсько-українська взаємодія та спільні контакти вже тривають не одне століття, але особливо важливими вони постають в період кризових моментів або карколомних подій в житті країни. Так, підтримка України Польщею є «винятковою, вона відбувається в багатьох напрямах – оборонному, економічному, політичному, гуманітарному» [27, с. 270].

Внаслідок цього в культурній, політичній та медійній сфері виникає багато нових слів на позначення нових понять. Цей процес і називається неологізацією. Швидкий розвиток науково-технічної думки, штучного інтелекту, економічна криза, COVID-19, російсько-українська війна – всі ці фактори зумовлюють збагачення лексичного запасу мови та стимулюють до створення нових понять та слів.

Очевидно, що процес поповнення мови новою лексикою є постійним та

доволі динамічним всіх мов, зокрема такої близької до української мови як польська. Про паралельність процесів неологізації в польській та українській стверджують багато дослідників, причому акцент робиться саме на англійській мові як основному джерелі поповнення словникового складу. Як зазначають І. Шумська та Д. Ходжикян, «нові слова виникають як результат появи нових трендів і викликів в будь якій сфері існування людини» [39, с. 43].

На сьогодні чимало нових слів виникло в мові, зокрема в польській на тему російсько-української війни, що є закономірним явищем. З цими висловленнями згодна і Т. Городзиловська, яка вважає, що «російсько-українська війна спричинила потужний вплив на мову, на зміну її лексичного складу, привела до творення нових слів і зворотів, зміни або розширення їхньої семантичної палітри, появи нових конотацій, а також збільшення запозичень у мові» [8, с 55]. Тут також доречним буде згадати спостереження І. Андрусяк стосовно того, що «процес словникового складу описується як процес безперервного зросту» [1, с 12].

Розширюючи думки дослідниць, хотілося б додати, що російсько-українська війна 2022 року стала серйозним викликом не лише для політичної ситуації в світі, а й відобразилися в мові. Оскільки мова є важливим компонентом соціокультурної реальності, активно реагує на події, що відбуваються в світі, тож тема війна в Україні спричинила швидкий розвиток нових лексичних одиниць і мовних явищ в польській та українській мовах, причому процес тут відбувався майже паралельно.

Швидкий процес неологізації польської мови пояснюється дуже простими причинами. Неологізми є своєрідною реакцією на події, які відбуваються. Як вірно пише І. Павленко, хоча в її роботі маються на увазі пісні російсько-української війни, вони є «експресивним відгуком на те, що відбувається і змінює нас та світ навколо» [25, с. 230]».

Про зміну парадигми мовної в польсько-українських піснях та їхному впливі на мову вказується у роботах Тарасенка К., що свідчить про збагачення словникового запасу слів, тобто виникнення неологізмів навіть в культурному

середовищі. Як зазначає К. Тарасенко, «польська нація доволі швидко зреагувала на події в Україні, при чому ця реакція відбулася і на культурній ниві, що свідчить про «полонізацію українського» та «українізацію польського» … просторів» [34, с. 123]

Про генезу іновацій в мові доволі слушно пише Н. Стаптулат, «інновації з'являються в мові на основі вже наявних словесних знаків і як власне деривaційні утворення, і як результат появи у старих слів нових значень. Крім цього, збагачення словника відбувається і за рахунок запозичень» [29, с. 70].

Наука, яка займається вивченням неологізмів називається **неологія**, яка на сьогоднійшній день зазнає бурхливого розвитку. За вельми слушним зауваженням Р. Філда, сучасна неологія поєднує два напрями досліджень: лінгвістичний та культурологічний [42, с. 221]. Наше дослідження спиратиметься більше на культурологічний аспект виникнення неологізмів в польській мові, оскільки переклад та міжкультурна комунікація є фокусом моєї освітньо-професійної програми.

Розвиток мови обумовлений в значній мірі створенням нових слів – неологізмів, становленням нових моделей слів, зміною тих, що існують, збільшенням або зменшенням їх продуктивності і багатьма іншими чинниками. Величезна притока нових слів і необхідність їх опису зумовили створення особливої галузі лексикології – **неології** – науки про неологізми. Зокрема, як вважає Б. Кемада: «Мова, яка не знає жодної форми неології, уже була б мертвою мовою, і не можна заперечувати, що історія всіх наших мов – це, коротше, лише історія їх неології» [46, с. 175]. Польська мова, звичайно, є мовою живою, яка постійно змінюється в лексичному аспекті та жваво реагує на процеси, які проходять в суспільстві, а також швидко реагує на події у світі, зокрема на події в Україні.

Осмислюючи поняття «неологія», дослідник А. Стішов виокремлює три значення, з якими цей термін уживається на сучасному етапі, а саме:

- розділ мовознавства, що займається вивченням різновидів неологізмів та їх функціювання;

- процеси творення неологізмів у мові;

- увесь корпус неологізмів на певному етапі розвитку мови [30, с. 30].

Особливу роль в цьому на сьогодні відіграє розвиток польсько-українських відносин, зокрема саме Польща була однією з перших країн, яка відгукнулася на війну в Україні, а отже процес взаємопроникнення польських слів в українську та навпаки став невідворотнім. Як справедливо зазначають А. Гладченко, О. Комарова, можемо зауважити, що «для неологізмів періоду війни властивим є емоційне забарвлення, часто іронічне або саркастичне» [6, с. 7].

Доволі слушну думку щодо процесів неологізації висловлює польська дослідниця Е. Єнджейко: «XX століття характеризувалося особливою динамікою: польська суспільно-політична ситуація змінювалася неодноразово і радикально, розвиток науки і техніки прискорив трансформацію менталітету, бурхливо розвивались засоби масової інформації, поширювались нові моделі життя і спілкування, змінюючи традиційні зразки. Результатом стала більша, ніж будь-коли раніше, стратифікація загальної мови, але також і певна гомогенізація, варіативність норм і умовностей, своєрідна плутанина стилів і жанрів. Сьогодні це пов'язано з глобалізацією і медіатизацією культури, темпом життя, інструментально-маркетинговим характером соціальних комунікацій, де швидкість інформації, отримання соціальної комунікації, швидкість інформування, охоплення аудиторії, ефективність інколи стають важливіше за естетику чи правильність мови» [44, с. 9].

Також можна спостерігати і проникнення англіцизмів в польську мову. І хоча самі поляки доволі скептично відносяться до нововведень, хоча приймають процеси глобалізації як належне.

Приміром, в англійській мові прикладами неологізмів можуть служити слова, що з'явилися порівняно недавно:

- *televiewer* – телеглядач;

- *half-life* - період напіврозпаду;

- *genetic engineering* – генна інженерія;

- *animalist* – захисник прав тварин;

- *ecoefficiency* – екологічна ефективність.

Очевидно, що слова сприймаються як неологізми тільки доти, доки поняття, що виражаються ними, не стануть звичними, після чого вони міцно входять у словниковий склад і вже не сприймаються як нові:

- *monitor* — «екран комп'ютера, монітор»;

- *personal computer (PC)* — «персональний комп'ютер».

Ці англіцизми міцно увійшли в польську мову та вживаються поряд саме із польськими словами, особливо в молодіжному середовищі.

Перш ніж проаналізувати неологізми, варто надати теоретичне підгрунтя цьому поняттю. Звернемося до стану вивченості неологізмів в сучасній науці. Загальновідомо, що термін, який позначає нове слово в мовленні зазвичай називають неологізмом, а процес оновлення мови - неологізацією.

Втім, щодо функціонування терміну в науці, варто дещо прояснити деякі моменти. Найбільших успіхів у розробці теорії неології отримали французькі лінгвісти. Починаючи з праць А. Дармстетера, французька лінгвістична школа внесла значний внесок в теорію та практику неології. Вивченням неологізмів в українській науці займались такі науковці як О. Селіванова [21], Ю. Зацний [14; 15], А. Гладченко, М. Комарова [6], Ж. Колоїз [17], В Гладка [5], М. Шутова [40], К. Ладоня [20], І. Дзюбіна [10; 11] та ін.

Розглянемо ці дефініції детальніше. Так, дослідник О. Косович визначає неологізми як «слова, які узуально існують у певний період у певній мові, підмові, мовній сфері тощо, і, які до того часу не існували» [18, с. 72].

Незважаючи на той факт, що термін «неологізм» позначає нове слово або словосполучення та, як підмічає Ж. Колоїз, «неологізм ототожнюється із новим словом або значенням» [17, с. 55] процес формування терміну та кристалізація його значень , сенсів, смислів та підтекстів все ще відбувається. Як справедливо з цього приводу вважає В. Гладка, «поняття «неологізм» … , незважаючи на давню традицію його вивчення, залишається досить суперечливим» [5, с. 170].

Відомий український дослідник Ю. Зацний слушно зауважує, що «визначення неологізмів як слів або зворотів, що створені для позначення нового

(раніше відомого) предмета або для вираження нового поняття, не можна вважати вичерпним, оскільки таке визначення включає не всі різновиди інновацій. Використання інших критеріїв (денотативного, стилістичного, лексикографічного) також не охоплює всіх неологізмів» [14, с. 5]

Окреслюючи проблемні зони вивчення неологізмів, дослідниця М. Шутова пропонує визнавати такі питання, які ще й досі потребують наукової уваги та осмислення:

- «проблема залучення новоутворення до неологізмів, як довго слово повинне використовуватися в мові, щоб вважатися неологізмом і потрапити в словник;

- необхідність створення особливих словникових статей або приміток, які дозволяють

- маркувати неологізми, оскільки існуюча система незручна та не враховує соціальної диференціації мови;

- нечіткість у стилістичній характеристиці неологізмів, а отже, і в питанні про віднесеність до неологізмів сленгових одиниць, професіоналізмів, термінів та інших шарів лексики» [40, с. 82].

Доволі повним та об'ємним є визначення неологізму, яке надає відомий вітчизняний лінгвіст О. Селіванова: «Неологізм – слово чи сполука, використанні мовою в певний період на позначення нового або вже наявного поняття, чи набуття одиницями мови нових значень» [21, с. 504]. Дослідниця висловлює доволі слушну думку про те, що «уведення неологізмів зумовлене синергетичним параметром самоорганізації та збереження мови, тенденцями її розвитку, мовної економії та надмірності, стереотипізацією…» [21, с. 504].

Дослідник О. Стишов, який вважає, що «неологізми – це слова, словосполучення, фразеологізми, окремі їхні значення, що з'явилися на певному етапі розвитку мови для позначення нових реалій і понять …використані одноразово в мовній практиці певного автора, видання, редакції чи в конкретному тексті» [31, с.14].

В зарубіжних дослідженнях, зокрема на думку французької мовознавиці

М. Грейвіс, неологізм постає як ««новостворене слово або слово, яке вже використовується, але в новому значенні» [43, с. 77].

З глобалізаційними процесами пов'язують виникнення неологізмів Н. Новохатська та Н. Білоус [24], а також інші дослідники, така як О. Дзюбіна [11], Л. Довбня, Т. Товкайло [12], М. Жулинська [13]. Це зумовлено, як пишеться в роботах, швидким розвитком інтернет-технологій та внаслідок цього розширенню словникового складу мов за рахунок неологізмів.

Як дуже слушно пише К. Тарасенко, «епоха розвитку «штучного інтелекту» та діджиталізація майже всіх сфер життя спричинили доволі цікавий аксіологічний феномен, сутність якого полягає в тому, що поряд із прагматично-орієнтованими дослідженнями з'являються наукові розвідки, націлені на вивчення культурно-мистецьких практик синкретичного характеру, зокрема в царині міжкультурної комунікації» [34, с. 122].

Таким чином, аналіз поняття «неологізм» в сучасній лінгвістиці та перекладознавстві дозволяє зробити висновки, що неологізація представляє собою постійни процес оновленн мови, а її піковими точками є зрушення в житті країни (політичні, економічні, соціальні). Аналіз сучасних точок зору демонструє, що поняття «неологізм» не тільки відображає сучасні, актуальні події, але й сприяє формуванню нових соціокультурних значень. Польська мова, завдяки своїй відкритості до запозичень та здатності адаптовувати слова з інших мов, показує стрімкий розвиток і трансформацію під впливом українських подій. Це підтверджує і взаємовплив однієї на другу польських та українських мов, що зумовлює появу схожих тенденцій у лексичному збагаченні.

На появу неологізмів впливають не тільки нові події, які несуть позитивний, або негативний характер, але й розвиток в галузях технологій, медичних досліджень, або науці, зокрема сучасність, прикладом якої є саме штучний інтелект. До цього теж можна додати глобалізацію, медіатизацію культури, плинність життя. Англійська мова теж може розглядатися з точки зору «сфери впливу» на утворення нових слів, адже польська мова бере тенденцію запозичувати велику кількість слів саме з англійської. А отже, якщо б неологізми

не з'являлись з такою швидкістю, то мова (без прив'язки до конкретної), в один момент могла б стати дуже аморфною, а згодом і взагалі мертвою.

Саме велика кількість неологізмів в мовах, а саме їхній широкий тематичний діапазон оприявнюють нагальну потребу в класифікації неологізмів за різними критеріями. Питання класифікації неологізмів розглядатиметься в наступному підрозділі роботи.

1.2 Класифікація неологізмів польської мови

Як вже зазначалось в попередньому підрозділі, неологізація - це процес постійний, а отже такий, що жваво реагує на події життя. 24 лютого 2022 року, коли розпочалося широкомастабне вторгнення рф в Україну словниковий склад польської мови поповнився багатьма неологізмами.

Існують чимало класифікацій неологізмів, втім, єдиної універсальної все ще не існує. Вивченням цієї проблеми займалися такі дослідники як М. Кочерган [19], О. Селіванова [21], К. Ладоня [20], О. Дзюбіна [10; 11], К. Третьякова [36], Ю. Теглівець [35] та інші дослідники.

Так, М. Кочерган виокремлює такі типи неологізмів:

- лексичні неологізми. Вони є стовідсотково новими словами;

Якщо ілюструвати ці теоретичні приписи прикладами, які релеватні до нашого дослідження, то на матеріалі польської мови можна знайти чимало таких ілюстрацій. Приклади, які надаються в цій роботі взяті із різних джерел: онлайн-газет та журналів, періодики (див. джерела фактичного матеріалу), а також з власного досвіду перебування в Польщі.

Так, в польскій мові це слово «*zetniki*» (pl.)/«*зетнікі*» (укр.) - ті, хто підтримують російський режим.

- семантичні неологізми. Формуються, як правило, в процесі зміни значень слова;

Так, наприклад, слово «*zombie*» (pl.)/«*зомбі*»(укр.) раніше можна було зрозуміти як людина заражена вірусом - оживший трупів, втім, після початку

війни, слово отримало нове значення - мешканці росії, що сліпо вірять у правоту путінського режиму.

Приміром, *«bezzałogowy statek powietrzny» (pl.)/ «БПЛА» (укр.)* - це слово раніше означало *безпілотний літаючий апарат,* на зміну, але зараз прийшло слово *«дрон»*, яке наразі стало дуже актуальне.

- авторські неологізми. Функціонують здебільшого в літературі [19].

В дослідженні О. Селіванової знаходимо такий принцип розподілу неологізмів:

- «лексичні (новотвори або запозичення);

- семантичні (нові значення слів)» [21, с. 504].

Також О. Селіванова пропонує розрізняти серед усього розмаїття неологізмів загальномовні та оказіоналізми, тобто «інливідуально-авторські новотвори або нові значення вже відомих слів»[21, с. 504].

На думку Ю. Теглівець, серед основних критеріїв, за якими неологізми можна легко вирізнити з-поміж інших лексичних одиниць, можна виділити такі:

- «неологізми-синоніми до наявних у мові слів;

- лексеми на позначення нових реалій;

- неологізми, що розширюють семантику вихідної лексеми;

- лексеми пасивного фонду лексики, що в певний момент стали активними, наповнивши зміст додатковим значенням»[35, с. 35].

Дослідниця К. Ладоня надає таку класифікацію неологізмів:

- «власне неолексеми – лексичні одиниці з новою формою і змістом (переважно запозичення);

- новотвори – лексичні одиниці, утворені за існуючими словотвірними моделями зі слів, що вже функціонують у мові;

- трансформації – лексичні одиниці у яких форма пов’язується зі значенням, яке попередньо передавалось іншими словами;

- семантичні неологізми – форми, що вже існують у мові, але які або повністю змінюють значення, або вже існуюча семантична структура розширюється новим лексико-семантичним варіантом» [Цит за 6].

Функціональний підхід до вивчення неологізмів свідчить про закріпленість даних одиниць за певними сферами комунікації. Як показують кількісні дані, соціально-політична сфера стає одним із головних джерел неологізмів-словосполучень на межі століть, що, безумовно, пов'язано з бурхливим розвитком суспільно-політичного життя людства у теперішні часи.

За принципом способу творення неологізмів пропонує класифікувати їх К. Третьякова:

-« джерело походження (власне мовні, запозичення),

- спосіб творення (лексичні та семантичні),

- оказіоналізми та потенціоналізми (слова, що можуть увійти до словника мови, проте ще не набули потрібного статусу для закріплення в ній)». [36, с. 167]

Існує ще одна подібна, класифікація, яку пропонує українська дослідниця О. Дзюбіна:

- «Неолексеми – нові слова, які є результатом запозичення;

- Неофраземи – нові стійкі сполучення слів із ідіоматичною семантикою;

- Неосемеми – нові значення старих слів» [10, с. 38].

Як пише Ю. Зацний, неологізми можуть бути розділені на:

- лексичні (нові слова);

- фразеологічні (нові стійкі словосполучення);

- семантичні (нові лексико-семантичні варіанти слів або нові семантичні варіанти стійких словосполучень).

-«словотворчі інновації», що матеріально втілюються в нових словотворчих елементах (у «нематеріальному вигляді» вони представлені також новими словотворчими моделями) [15, с. 7].

Французький дослідник Л. Гілберт пропонує свою класифікацію, способів утворення неологізмів:

- ***«фонологічні*** (утворені за допомогою нових звукових комбінацій або шляхом зміни фонетичних елементів вже існуючих слів. Можуть утворюватися шляхом гри зі звуками, усічення слів, злиття кількох слів або звукової адаптації запозичень.)

- ***синтаксичні*** (нові словосполучення або фрази, що з'являються в результаті змін у способах поєднання слів у реченнях. Часто формуються через спрощення або зміни в граматичній структурі речень: *«Донатити на ЗСУ».*

- ***семантичні*** (набуття старим словом нового значення. Часто виникають у процесі метафоризації або метонімії.)

- ***неологізми-запозичення*** (слова або вирази, запозичені з інших мов, які адаптуються до фонетичних, граматичних і лексичних норм приймаючої мови. Можуть запозичуватися у вигляді транскрипції, тобто збереження оригінального звучання, або транслітерації - адаптації через заміну букв алфавіту)» [4, с. 58].

Отже, велика кількість класифікацій неологізмів свідчить про те, що сфера громадського та політичного життя в період російсько-української війни і надалі стає поживним підгрунтям для неологізації польської мови, зокрема процес поповнення польської мови як польськими, так і українськими словами. Варто підкреслити, що неологізми, особливо в суспільно-політичній сфері завжди є цікавим з точки зору перекладу та міжкультурної комунікації та корисним з точки зору вивчення іноземної мови явищем. Вони відображають суспільно-політичну картину у світі та за допомогою них ми можемо спостерігати зрушення у часі.

Вищенаведені класифікації неологізмів дозволяють систематизувати інформацію та створити власну класифікацію нелогізмів. В нашій роботі акумулюватиметься попередній досвід неологічних одиниць, тож пропонується розрізняти наступні види неологізмів:

- ***лексичні неологізми***. Думається, що під лексичним неологізмом розуміють саме «власне неологізм», тобто таку лексичну одиницю, яка вперше з'являється в мові, або набуває нового значення в певний момент часу та активно входить у мовний обіг.

Один з прикладів лексичного неологізму в воєнній лексиці 2022–2024 років:

Okupanci zaatakowali Ukrainę ***rakietami balistycznymi*** Iskander-M, wystrzelonymi z obwodu woroneskiego i kurskiego (w Rosji). В цьому прикладі

йдеться про ***окупантів***, які атакували ***балістичними ракетами*** «Іскандер-М» з воронезької та курської областей. Ці терміни використовуються активно в медіа та військових колах та свідчать про нову форму ведення війни.

Z Mariupola i Wołnowachy na wschodzie Ukrainy zostały utworzone ***korytarze humanitarne*** dla cywilów - poinformował w sobotę doradca prezydenta Ukrainy Mychajło Podolak, cytowany przez Suspilne.

Лексему «гуманітарний коридор» також можна вважати лексичним неологізмом, оскільки цей термін з'явився відносно недавно, який позначає спеціально визначений маршрут або територію, яка дозволяє безпечно перевозити людей або гуманітарну допомогу під час війни чи природних катастроф. Цей термін став неологізмом, оскільки являє собою нову реалію війни та став доволі частотним в мовленні та медіа. Він є зрозумілим для всіх українців або поляків та не потребує особливих зусиль при перекладі.

Іншими прикладам таких неологізмів є:

- *«putinować»* (укр. «діяти як Путін»), що звичайно має негативну конотацію, де керманич рф перетворився на осередок зла у світі

- «*zbrodniarz wojenny*» (укр. «військовий злочинець»).

Варто додати, що цей вираз не потребує тлумачення та може бути синонімічним до слова *«putinować»*.

- ***семантичні неологізми*** — це лексичні одиниці, що набувають нового значення або функції, причому ці всі значення обумовлені соціокультурною ситуацією в країні. В Україні з лютого 2022 року розпочалося широкомасштабне вторгнення рф, тож лексична система української, а згодом і польської мови поповнилася новими виразами та словами.

Наведемо приклади:

- ***«bawełna» (укр. «хлопок»)*** - натуральне волокно, але в контексті війни з Росією розуміється як термін, для позначення вибухів або атаки на склади боєприпасів. росія в своїх медіа та телебаченні називала вибухи - «хлопóк» (рус.), що є омонімом до слова «хлóпок»(рус.) - українською «бавовна»;

- ***«zachód» (укр. «захід»)*** - означає напрямок, де сідає сонце. Але в контексті війни часто використовується для позначення західних країн, міжнародних партнерів України, які надають військову і фінансову допомогу;

- ***«inwazja»*** *(укр. «інвазія»)* - має багато значень: зараження тварин і людей паразитами; вторгнення чужих; розселення чужих на чужі території; або в темі війни - напад росії на Україну

- ***«młot»*** *(укр. «молот»*) - буквально означає молот великого розміру, але якщо подивитись через призму війни, став символом для всіх людей проросійських, та радянських поглядів, адже в радянському союзі був його символом.

- ***«onuce»*** *(укр. «онучі»)* - означало таку прямокутну тряпку для носіння валянок, але зараз пов'язуючи цей предмет з частим користуванням росіянами, так стали називати і її, але в зневажливому характері.

Або цікавий приклад ***«орки»*** (*укр. «орки»*) - використовується для позначення російських військових або агресорів. В польській мові існує аналогічний термін - «orki». Але польські перекладачі можуть зрозуміти вірну семантику слова, тільки, якщо воно буде у відповідному контексті, адже «orki» з польської може перекладатись, як «косатки». Це слово може сприйматися не як зневажливе або образливе, тому що польські перекладачі інтерпретують його через асоціацію з тваринами, що потребує точнішого пояснення або адаптації для досягнення правильного розуміння в українському контексті

Ці приклади доволі яскраво демонструють зміну значень слів, але на період війни звичні слова в мовленні набувають іншого значення, яке, на жаль не потребує тлумачень. Можна також ці слова віднести до категорії реалій, які відображають суспільне, політичне або буденне життя в Україні. Відзначимо, що польська мова одразу ж відреагувала на всі лексико-семантичні процеси в Україні. Тут, вочевидь, далася взнаки подібність мов та фонетичні уподібнення, які максимально спростили зміст та переклад слів.

- ***оказіоналізми*** - це авторські неологізми, які створюються конкретними мовцями або авторами для вираження особливих смислів у певному контексті.

Оказіоналізми доволі часто можна зустріти в газетах, журналах, онлайн-виданнях, а також на сторінках літературних творів часто в межах літературних або медійних творів. На відміну від лексичних новотворів, вони несуть доволі сильну емотивну функцію.

Цікаве визначення цього терміну надає О. Турчак: оказіоналізми – це «незвичні, експресивно забарвлені слова чи стійкі сполучення слів (нові за значенням і формою, або тільки за значенням/формою), які по-новому, оригінально називають предмети і явища, утворені з порушенням законів деривації, існують лише в контексті, у якому виникли, мають свого автора й характеризуються...одноразовістю й нерегулярністю використання..» [37, с. 7].

Дослідниці К. Бузашшіова та О. Мартінцова потрактовують оказіоналізм як «нестандартне творення слів з погляду словотвірної норми та творення лексики, неуживаної чи неусталеної в системі мови», таким чином, дослідниці доповнюють соссюрівську дихотомію мова мовлення перехідною позицією «норма» [41, с. 52].

До дискусії також долучається і Новікова Є. :«у широкому розумінні оказіональне є реалізацією потенційного з можливістю переходу в узуальне. Оказіональність, з одного боку, може бути протиставлена потенційності, і, з другого боку, оказіональне може бути протиставлене узуальному [23, с 101].

Соціокультурна ситуація в Україні також спричинила появу нових неологізмів-оказіоналізмів. Приміром, в перші години вторгнення рф в Україну польска преса відреагувала на фінансовий стан в рф, коли зросли ціни та обвалися курс рубля, що призвело до появи терміну *«putinflacja» («putin» + «inflacja») / (укр. «путінфляція»)* - інфляція за часів правління путіна.

Або ж іншим прикладом може слугувати поняття «ухилянт», яке стало розповсюдженим не тільки в Україні, а також в Польщі, оскільки чимало українських чоловіків опинилися на території в Польщі та це викликало негативну реакцію з боку поляків. Тож і польська мова відреагувала на появу подібного явища:

Czy powtórzy się exodus Ukraińców do Polski? – Nie wykluczamy fali nowych ***uchodźców*** *– mówią przedstawiciele służb* .

В цьому контексті ми бачимо доволі репрезентативну в соціокультурному контексті фразу «не виключаємо хвилі нових біженців», але тут мають на увазі саме «ухилянтів», коли йдеться про наплив українців до Польщі легальними або навіть нелегальними способами.

До іншої категорії неологізмів відносимо потенціоналізми — неологізми, які мають доволі великі шанси залишитись в мові та офіційних словниках потім. Як пише В. Левенсон, «щоб потрапити в словники, неологізми повинні з'явитися в різних друкованих джерелах протягом цілого ряду років» [45, с. 14].

Думається, що оказіоналізм ***«Ruski mir»*** — це калькований російськомовний термін «русский мир», втім, він має доволі негативний та водночас і іронічний відтінком. У Польщі цей термін використовується для позначення окупаціної політики Росії та доволі часто вживається виключно в негативному контексті, щоб підкреслити негативне ставлення поляків до агресивної політики Росії. Він не потребує перекладу з польської мови та цей оказіоналізм асимілювався в мовне поле поляків та українців.

Далі будемо наводити приклади з польської преси та новин, які є доволі розповсюдженими та вже давно увійшли до вжитку, а це значить, що можуть потім опинитися в словниках.

До оказіоналізмів також відносять і такі новоутворення в польській мові як:

- **«*warioszka*» («war»** + «matr**ioszka**» - слово мем, в якому зображена граната з головою матрьошки, та зброєю у руках.

«Putinflacja» (*«putin»* + *«inflacja»*) - означає інфляцію під час правління Путіна.

«Traktory wojenne» - трактори, за допомогою яких українські фермери допомагали відтягувати техніку окупанта.

До неологізмів також належать і ***абревіатури*** - нові скорочення , які часто утворюються в результаті необхідності зручного та швидкого позначення нових явищ:

- *«SZU» (Siły Zbrojne Ukrainy)* / (укр. «ЗСУ») - поширена абревіатура для позначення української армії, яка стала дуже популярною під час війни;

- *«DRG*» (*Drużyna Rozpoznawczo-Dywergencyjna* / (укр. «ДРГ») - абревіатура для позначення ворожих груп, які здійснюють диверсії та розвідку.

- «WP» (Wojskowa Pomóc / (укр. «ВД») - абсолютно новий термін для позначення допомоги, яку надають союзники Україні в умовах війни - поставки озброєння чи техніки.

- «OPL» (Obrona Przeciwrakietowa i Lotnicza / (укр. «ППО») - система захисту від повітряних атак, яка включає ракетні системи, літаки та інші засоби для протидії ракетам і ворожим літакам.

Звичайно неологізми в польській мові доволі тісно пов'язані із фразеологічним фондом польської мови. Беремо до уваги той факт, що польська мова є доволі схожою на українську, то метафорика є однією із типових рис цих обох слов'янських мов:

- «*mięsne ataki*» (*укр. «м'ясні штурми»)* - атака без зброї на позиціях ворога;

- *«wojna hybrydowa*» (*укр. «гібридна війна»)* - вживається для опису сучасних конфліктів, що включають комбінацію військових, інформаційних і економічних методів війни;

- «*Gest dobrej woli*» (*укр. «жест доброї волі»)* - російське міністерство оборони так назвало ситуацію, коли українські військові змусили відійти російську армію з території Зміїного острову.

Вищенаведені неологізми доволі часто зустрічаються в польській пресі та українських реаліях, деякі з них навіть мають сленговий характер, на кшталт:

- «*mordor*» (*укр. «мордор»)* - в значені Росія;

- «*orky*» (*укр.* «*орки*») - російські військові;

- «*czornobaić*» (*укр. «чорнобаїти»)* - постійно робити одне і теж саме без результату та дуже страждати через це.

Деякі неологізми утворені за допомогою телескопії:

- «Raszyści» (від Rosja + faszyści) є яскравим прикладом політичного та ідеологічного осуду;

Таким чином, класифікація та аналіз неологізмів дозволив стверджувати, що неологізми російсько-української війни доволі міцно входять до ужитку сьогодні з огляду на швидкість процесів військових, політичних, соціальних та культурних. Вони доволі щвидко можуть змінювати свій характер, а отже пристосовуватися до мовних та соціокультурних реалій, виходити за межі стандарнтної мови і нести в собі функцію відображення сучасних реалій російсько-української війни.

1.3 Методологія дослідження неологізмів

Дослідження неологізмів - це важлива галузь лінгвістики, оскільки вони відображають особливості розвитку суспільства, тому вимагає застосування багатьох методів, які дозволяють здійснити комплексний аналіз їх утворення, функціонування та інтеграції в мовну систему.

Виконання цієї роботи вимагало комплексного підходу для детального дослідження нової лексики. Воно розпочалось із визначення предмета та об’єкта роботи. А отже об'єктом стали польські неологізми, які виникли під впливом подій війни, тоді як предметом є їхні мовні, семантичні та соціокультурні характеристики. Вибір теми дослідження зумовлений прагненням зрозуміти, як польська мова адаптується до нових реалій і відображає суспільні зміни.

Першим кроком були збір та систематизація неологізмів у словник, тобто ***метод суцільної вибірки***. Було проаналізовано велику кількість інформації, щоб зрозуміти роль та функцію кожного слова. Використовуючи ***метод контент аналізу***, лексику обиралось зі шпальт журналів, газет, статтєй, новин, медіа,

соціальних мереж, наукових робіт, відео, мемів, пісень, інтерв'ю, репортажів, онлайн-видань. Авторкою роботи проводилось опитування серед деякої верстви населення Польщі, рідних і знайомих, друзів та колег польської, української національностей, друзів військових.

Також після отримання потрібного матеріалу, був підключений ***лексикографічний метод***, що полягав в порівнянні неологізмів з офіційними словниками мови. Це дозволило визначити, чи ввійшли нові слова в стандартну лексикографію, а також порівняти їх, використовуючи ***метод семантичного аналізу*** - для вивчення того, як неологізми можуть змінювати своє значення в контексті певних соціальних чи політичних подій) з уже існуючими термінами.

Завдяки ***методу зіставлення та порівняння***, оцінки, знову, методу контент аналізу (який використовувався для створення дослідження протягом процесу дослідження), було перевірено дійсність існування в польській мові зібраного матеріалу.

Для цього було використано офіційні словники польської мови, такі як ***«Słownik Języka Polskiego»***. Слова та словосполучення, абревіатури, які не існували та які здались неясними в аспекті семантики, або не відносились до неологізмів було просто не взято до уваги. А ті, які ідеально вписались у словник, було порівняно з українськими аналогами. Тут повстала друга, не менш важлива задача, знову перечитати словники, різні медіа, наукові роботи, статті, щоб знайти всі аналоги польським словам. Наступним було проаналізовано кожне слово, та створено головну класифікацію, цієї роботи за «способом творення», яка включила в себе лексичні неологізми, семантичні неологізми, оказіоналізми, потенціаналізми, фразеологізми, абревіатури, сленг.

До кожного слова треба було зібрати пояснення, яке б точно описувало значення, а іноді навіть не одне конкретного слова.

Після створення, та оформлення додатку, почалась робота над практичною частиною. Головним завданням, було пояснити неологізми польської мови на тему української війни 2022 через соціокультурну призму. Було зроблено додаткові різноматні класифікації, знайдено та оброблено доповнюючу

інформацію, на тему «медійні неологізми», де головне місце посіли хештеги.

Під час роботи зі словами, також були використано методи соціокультурології та спостереження, з-за допомогою яких відслідковувалось використання мови в певних групах людей наприклад, серед біженців, або онлайн просторі: соціальних мережах: *Twitter, Telegram, Viber, Instagram, Facebook* (які, активно використовуються для обміну інформацією під час війни), щоб виявляти нові терміни та аналізувати їх використання, значення, популярність .

Завдяки методу узагальнення, було створено загальні висновки, та використавши метод збору була оформлена загальна література, та література фактичного матеріалу за всіма нормами оформлення. Також вдалось проаналізувати «новонароджену» лексику, і зробити висновок подальшого майбутнього цієї роботи.

Результати дослідження можуть бути використані для подальших лінгвістичних досліджень, в тому числі і для аналізу впливу польської мови на українську, та навпаки, української на польську, а також стане у нагоді перекладачам, як початківцям, так і з досвідом, викладачам, під час підготовки до уроків, та лекцій. Це можуть бути не тільки викладачі польської мови, а їй української, історії, або навіть психології, журналістики. Також буде корисні для дослідників сучасної лексикології, в написані нових статей та наукових робіт. Або для звичайних людей майбутнього, які будуть хотіти ознайомитись з лексикою періоду війни 2022, та її особливостями, не тільки в українській а і польській мові.

РОЗДІЛ 2
НЕОЛОГІЗМИ ПЕРІОДУ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ.

2.1 Тематичні групи неологізмів та джерела поповнення лексичного складу польської мови

Російсько-українська війна 2022 року не лише сформувала геополітичні реалії, але й глибоко вплинула на мову як в Україні, так і в усьому світі. У сфері лінгвістики важливим явищем, яке виникає внаслідок конфлікту, є створення та широке впровадження неологізмів — нових термінів або виразів, які відображають швидку зміну соціального, політичного та культурного життя. Війна в Україні створила особливий контекст, у якому мова стала не лише засобом комунікації, а й інструментом ідентичності та патріотизму.

В цій магістерській роботі наявні близько 108 неологізмів, серед яких не тільки слова, а й фразеологізми, абревіатури, та навіть хештеги, які довелось проаналізувати та дослідити, завдяки чому майбутнє використання дослідження буде дуже корисне всім, хто цікавиться новою польською лексикою періоду війни в Україні, та хоче використати поданий матеріал у своїй довільній роботі (статті, науковій роботі, презентації, викладі, уроці, новому дослідженні,тощо).

Джерелами ілюстративного матеріалу слугували приклади, які із різних джерел: онлайн-газет та журналів, періодики (див. джерела ілюстративного матеріалу [48-60]), а також з власного досвіду перебування в Польщі.

Аналіз неологізмів неможливий без їхньої класифікації на тематичні групи, а отже появі цього дослідження посприяло виконання великого обсягу роботи, що допомогло розподілити нову лексику за кілька класифікацями, а саме за тематичними групами, за частинами мовами та за класифікацією створеною нами в цій магістерській роботі - способами утворення неологізмів.

Багато нових термінів і виразів виникає з необхідності описати військові дії, нові технології, які доводиться використовувати армії, та військовим. Також специфічні аспекти гуманітарної допомоги. Приклади таких неологізмів можуть включати терміни, що можуть описувати нові типи озброєння:

- *«drony bojowe»* - «бойові дрони», які стали ключовими в конфлікті;

- *«himars»* - система залпового возню мериканского походження);

Стратегії ведення бою або навіть терміни, пов'язані з психологічною підтримкою військових та цивільних (*«Ukraińska wiosna»* — термін, що описує період підтримки України в Польщі).

Отже, тематична класифікація нових слів може бути такою ж багатогранною, як і буд-яка інша класифікація неологізмів. Але за результатами зіставного методу, та лексикографічного підходу, вдалось зібрати, проаналізувати, та створити тематичні лексичні угрупування.

Звісно, першою групою, яка увібрала в себе більшість неологізмів, є **«терміни військові та військових операцій»**: *«Alarm», «Bajraktar», «Bawełna», «Brudna bomba», «Cyberwojna», «Inwazja», «Zbrodnia wojskowa», «Zbrojna obrona», «Wojna hybrydowa», «Wojna dronów», «Wojna na wschodzie», «Wojna totalna», «Wojskowa Pomoc (WP)», «Operacja antyterrorystyczna», «Operacja specjalna», «OPL» «Precyzyjne uderzenia», «Himars», «Ładunek 200», «Dron», «Dron-kamikadze», «Dron-wabik», «Dron bojowy», «DRG», «DRL», «LRL», «Plecaki», «Szojgować», «SZU», «Zielona granica», «Mięsne ataki», «Traktory wojenne», «Twierdza», «Szahed», «Fortyfikacja»[!!!* джерела фактичного матеріалу*]*.

Будь-яка війна означає стрімкий розвиток військових технологій, досліджень, винаходів. Це впливає на появу великої кількості нових слів військової тематики. Деякі слова обсолютно нові, а деякі змінюють свої семантичні властивості, як от наприклад «Alarm», який раніше був лише сигналом сповіщення, або попередження, але в тематиці війни в Україні став символом страху, можливого наближення смерті, поранень, розрухи, або буквально тривоги, адже в українській мові аналог слова так і виглядає і звучить,

як «тривога». Носіям польської мови буде складно зрозуміти, що сигнал небезпеки, ми називаємо «lęk» (укр. тривога) , або «niepokój» (укр. тривога), тому в них просто з'явився загальний термін, який означає сигнал небезпеки. Тому, ця частина класифікації склала найбільшу тематичну, групу, через велику актуальність саме військових термінів, адже у війні армія, та пов'язане з ними є центром подій.

Не обійшлось і без **«політики та соціальних явищ»**: *«Ukrainofobia», «Ukrofobia», «Ukraińska wiosna», «Putinizm», «Putinflacja», «Putinować», «Denazyfikacja», «Derusyfikacja», «Deputinizacja», «Deputinizować», «Demoskowizacja», «Dekomunizacja», «Raszyzm», «Ruski mir», «Rusyfikacja», , «Kolektywny Zachód», «Zachód».* Адже саме політики та політичні явища, як ніхто задіяні у війнах. Деякі явища використовуються в переносному значенні, як от наприклад *«Kolektywny zachód»*. Так російські медіа зневажливо стали називати усю Європу, з її керівниками та мешканцями, які нібито є ворогами для рф.

Усі події мають десь відбуватись, або відноситись, хоча б детально, до якоїсь окремої місцевості, тому наступна група слів називає саме місцевість – ***«Географія та топоніми»***: «*Nju Jork / Nowy Jork», «Mordor», «Bucza», «Mariupol», «Azowcy», «Azowstal*». І якщо, приміром, Буча не була відома західному реципієнтові до трагічних подій там, то зараз ця локація, на жаль, у всіх на слуху.

Географічні маркери та терміни, які є неологізмами відіграють доволі важливу функцію, окрім власне функції інформативної, вони слугують своєрідним тригером для реципієнта та викликають певні емоційні реакції. Крім того, вони розширюють світоглядні орієнтири західного реципієнта та створюють нову картину світу.

Дуже актуальною темою після 24 лютого 2022 року стала тема допомоги, підтримки та солідарності. Усі країни переймаються бідою в Україні, настільки, що не було дня без жодної допомоги. Вона має вигляд, не тільки військової підтримки, технікою, чи озброєнням, грошами, домівками для тимчасового перебування, а також, коли йдеться про банальну людяність, переживання. Тому

наступна група має назву: «***Гуманітарна допомога та суспільна підтримка»***: *«Pomoc sąsiedzka», «Pomoc humanitarna», «Korytarz humanitarny», «Ewakuacja», «Solidarność», «Zielona karta», «Uchodźcy», «Ukraińska wiosna».*

Значну роль відіграють ідеологічні концепти та суспільні погляди, що формуються як у державних, так і в неформальних колах. Вони часто відображають ставлення до війни, її учасників, а також ідеї, які просуваються під час конфлікту - ***«Ідеологія та суспільні погляди»***: «Zbrodniarz wojenny», «Raszyzm», «Homo Soveticus» .

До наступної групи неологізмів відносяться слова, які називають усіх людей причетних до цієї війни зі сторони ворога - «***Причетні до війни з російської сторони»***: *«Bojówki», «Barbarzyńcy», «Bullterrier Putina», «Czeczeni», «Diabel», «Kacapy», «Kadyrowcy», «Kolorady», «Kolaboranci», «Moskale», «Onuce», «Ork/Orkowie/Orki», «Orcza armia», «Neonacyści», «Raszyst», «Świniopies», «Stonki», «Watnik», «Wyzwolicieli», «Zetniki», «Zombie», «Z-armia», «Z-piosenkarze», «Z-poeci»*

Звісно, у війні завжди є хоча б дві сторони конфлікту, тому звідси з'являється ще одна група - ***«Причетні до війни з української сторони»:*** *«АТО», «Azowcy», «Chochoł», «SZU», «Plecaki», «Ukraińcy», «Ukrop», «Ukry».*

У медійному просторі періоду російсько-української війни з'являються не лише терміни, що позначають конкретні явища, а й символи та фрази, що набувають особливого значення. Вони часто використовуються для вираження емоцій, підтримки або іронії, і їхнє значення може змінюватися в залежності від контексту.

Такими символами стали фрази та терміни, що стали знаковими для цього конфлікту - ***«Символи»***: *«Banderomobile», «Bajraktar», «Dzień dobry/wieczór, jesteśmy z Ukrainy», «SZU», «Warioshka», «Młot», «Półswastyka»,«Ukrainski».* Слова символи є невід'ємними для кожної події, або ситуації, адже вони несуть в собі настрій цих подій, сенс, пам'ять, асоціації. Вистачає лише одного слова, або навіть літери, щоб згадати, одразу велику кількість подій з минулого, або актуального. Для кращого розуміння морфологічних особливостей неологізмів,

однієї класифікації замало, тому було проведено ще одну їх класифікацію - за частинами мови. Основними категоріями стали:

- ***Іменники:*** *«Alarm», «Anglosasi», «Azowcy», «Azowstal», «Bajraktar», «Bawełna», «Bojówki», «Barbarzyńcy», «Banderomobile», «Cyberwojna», «Chochoł», «Czeczeni», «Ewakuacja», «Dron», «Dron-kamikadze», «Dron-wabik», «Dron bojowy», «Denazyfikacja», «Derusyfikacja», «Deputinizacja», «Demoskowizacja», «Dekomunizacja», «Diabeł», «Inwazja», «Kacapy», «Kadyrowcy», «Kolorady», «Kolaboranci», «Himars», «Fortyfikacja», «Onuce», «Ork/Orkowie/Orki», «Neonacyści», «Plecaki», «Putinizm», «Putinflacja», «Puszkinopad», «Półswastyka», «Putinówka» «Raszyzm», «Ruskimir», «Raszyst», «Rusyfikacja», «Świniopies», «Szahed», «Stonki», «Stonki», «Solidarność», «Twierdza», «Mordor», «Młot», «Moskale», «Ukraińcy», «Ukry», «Uchodźcy», «Ukrop», «Ukrainofobia», «Ukrofobia», «Ukrainizacja», «Watnik», «Wyzwolicieli», «Warioshka», «Zdrada», «Zetniki», «Zombie», «Z-piosenkarze», «Z-poeci», «Z-armia», «Z-piosenkarze», «Z-poezji», «Zachód», «Bucza», «Mariupol».*

Іменники складають найбільшу тематичну групу серед представлених в дослідженні частин мови. Це доводить, що лексика польської мови запозичує, або творить саме іменники. Соціокультурним підгрунтям цього є те, що в польській мові з’явилося чимало нових слів та понять, які суттєво змінили картину світу поляків.

- ***Прикметники***: *«Ukraiński».*

Найменшу группу неологізмів складають саме прикметники. Зазвичай іменники є базою лексичного запасу мови, адже вони позначають об’єкти, явища, людей, місця, або абстрактні поняття. Їх кількість майже неможливо порахувати, оскільки постійно створюються нові назви для технологій, брендів, професій, понять, соціальних, або політичних явищ, тощо. Прикметник завжди залежить від іменника, тому що,описує його. Також прикметники можуть походити від іменників, тому з'являються трохи рідше. Так, як це слово *«Ukraiński»*, походить від іменника *«Ukraina»*.

- ***Дієслова***: *«Putinować», «Depunizować», «Szojgować», «Czornobaić»*. Ще одна частина класифікації, частина мови, яка теж не є великою, порівнюючи з іменниками, адже дієслово так само пов'язане з іменником. Дієслова виконують функцію позначення дії, стану, або процесу. Більшість дій, вже узагальнено і мають універсальні назви, тому їх кількість обмежена.

Саме неологізми дієслова з'являються ріже, тому, що вже існують установлені раніше норми слів, якими люди користуються далі. Звісно дієслова можуть змінити свій старий сенс і стати неологізмом, або, як це стається частіше, утворитись від іменників. Тому імменики з'являються в більшій кількості і частіше.

Також виокремилось серед всіх слів і таке поєднання, як:

- ***Іменники + прикметники***: *«Brudna bomba», «Zbrodnia wojskowa», «Zbrojna obrona», «Wojna hybrydowa», , «Wojna totalna», «Wojskowa Pomoc (WP)», «Operacja antyterrorystyczna», «Operacja specjalna», «Dron bojowy», «Precyzyjne uderzenia», «Zielona karta», «Ukraińska wiosna», «Kolektywny Zachód» ,«Zielona granica», «Mięsne ataki», «Zbrojna obrona», «Traktory wojenne» ,«Orcza armia», «Pomoc sąsiedzka», «Pomoc humanitarna», «Korytarz humanitarny», «Zbrodnia wojskowa»,«Wojna na wschodzie», «Wojna dronów», «Zęby smoka», «Bullterrier Putina».*

Це довело той факт, що прикметник, в новому значені, без іменника існує рідко. Неологізм утворюється в совокупності, а іменник може існувати без прикметника. Ще одна група:

- ***іменники + іменники***: *«Wojna dronów», «Homo Soveticus».* Утворення іменники + іменники більше притаманно латинській мові, та її мовам спадкоємцям. І саме це, доводить наявність в прикладах слова за зразком мовних правил латинської мови *«Homo Soveticus»*. В українській та польській мові також, як бачимо, зустрічаються подібні конструкції, але дуже рідко.

Частіше в цих мовах, конструкції намагаються будуватись, як іменник + прикметник, це більш відповідає нормам мов.

Наприклад, правильніше було сказати «dronowa wojna», a nie «wojna dronów» - «війна дронів», але так легше навіть вимовляти. Ця конструкція, ймовірно створена за прикладом назви фільму «Війна Богів».

Окрему увагу було приділено складним випадкам, які не можна чітко віднести до стандартних частиномовних груп:

- ***інше:*** *«Dzień dobry/wieczór, jesteśmy z Ukrainy», «Gest dobrej woli», «Wojna na wschodzie», «Zęby smoka», «Nowy Jork», «Ładunek 200», «LRL», «DRL», «LRL», «DRG», «ATO», «SZU», «OPL».* Ці слова складно розподілити до інших груп за частинами мови, тому, що вони можуть відноситися до кількох одразу,так,як є словосполученнями, або не відноситись взагалі, так, як є абревіатурами, або символами.

Ця робота пропонує ще одну класифікацію, вже трохи згадану у розділі «1.2 Класифікація неологізмів польської мови», яка є дуже доречною. Завдяки аналізу словника вдалося розподілити нову лексику на:

- ***лексичні неологізми:***

«Azowcy», «Bajraktar», «Bojówki», «Cyberwojna», «Cyberfront», «Dekomunizacja», «Demoskowizacja», «Derusyfikacja», «Deputinizacja», «Depunizować», «Dron», «Dron-kamikadze», «Dron-wabik», «Dron-kamikadze», «Dron-wabik, «Dron bojowy», « Dzień dobry / wieczór», «Ewakuacja», «Himars», «Kolaboranci», «Korytarz humanitarny», «Neonaziści», «Operacja antyterrorystyczna», «Operacja specjalna», «Pomoc humanitarna», «Putinizm», «Putinówka», «Putinować», «Puszkinopad», «Precyzyjne uderzenia», « Półswastyka», «Raszyzm», «Raszyst», «Rusyfikacja», «Shahed», «Ukrainofobia / Ukrofobia», «Ukrainizacja», «Wojna Dronów», «Wojna na wschodzi», «Zachód», «Zielona granica», «Zielona karta». Ці неологізми, які з'являються вперше за своїм змістом у відповідь на військові події. Якісь нові поняття потребують найменувань, тоді і утворюються лексичні неологізми. Але вони можуть зникнути, через зменшення актуальності подій, коли війна закінчиться.

- ***семантичні неологізми:***

«Alarm», «Anglosasi», «Bandera», «Banderomobile», «Barbarzyńscy», «Bulterier Putina», «Bawełna», «Brudna Bomba», «Czeczeni», «Chochoł», «Diabeł», «Denacyfikacja», «Fortyfikacja», «Inwazja», «Ładunek 200», «Colorady», «Mordor», «Młot», «Nowy Jork», «Orcza armia», «Onuce», «Pomoc sąsiedzka», «Plecaki», «Świniopies», «Solidarność», «Stonki», «Twierdza», «Ukraińcy», «Ukrop», «Watnik», «Zombie», «Zdrada», «Zęby smoka», «Homo Soveticus», «Ukraiński», «Wyzwolicieli», «Uchodźcy».

Семантичні неологізми, це ті які змінили своє значення, розширили його або стали використовуватись в переносному значенні. Все частіше старі технології, розвиваються, модернізуються, стають знову актуальні, тому змінюють своє старе значення на нове.

Звісно з’являється ще одна група

- ***оказіоналізми:***

«Putinflacja», «Traktory Wojenne», «Warioszka», «Z-poezji», «Z-poeci», «Z-piosenkarze». Треба зауважити, що "Z" в цих неологізмах тепер асоціюється з російським вторгненням в Україну, тому, що "Z" часто використовують як символ для підтримки російської агресії та війни.

- ***потенціоналізми:***

«Zetniki», «Ruskimir», «Kacapy», «Kadyrowcy».

З'являються і дуже довгі терміни словосполучення, які дуже не зручно вимовлят або записувати, тому доводиться скорочувати, так з'являються:

- ***абревіатури:***

«ATO», «DRG», «DRL», «LRL», «OPL», «WP», «SZU».

- ***фразеологічні неологізми:***

«Wojna totalna», «Gest dobrej woli», «Ukraińska wiosna», «Wojna hybrydowa», «Zbrodnia wojskowa», «Zbrojna obrona».

- ***сленгові неологізми:***

«Czornobaić», «Mięsne ataki», «Moskale», «Z».

Вже деякий час, сучасні лінгвісти ведуть дискусії відносно ще однієї частини класифікації походження неологізмів - сленгу. Багато з них визнає, що між сленгом і неологізмом є спільні риси:

- новизна;

- динамічність.

Проте також наявні важливі відмінності:

- Неологізми мають формальну і неформальну форму, коли ж сленг - лише неформальну.

- Більшість сленгових слів виходить з ужитку, коли мода на них зникає, а неологізми можуть закріпитись в мові. Втім, сленг може іноді проникати у побутову лексику.

Сленг - це неформальна мова спілкування, що складається зі змінених виразів та слів, або взагалі з нових значень, які відрізняються від загальноприйнятих, та використовується в певній соціальній групі. Це явище притаманне саме дітям, підліткам, або молодим особам, віком, від початку потрапляння в великий колектив - садочок чи школу, до 25-27 років, а іноді навіть більш старшим особам.

Якесь природне, економічне, політичне, явище, або, як в нашому випадку - війна, може нести дуже важкий характер, який більшості молоді, та підліткам, через ще нестабільну нервову систему, важко перенести, пережити, перечекати. Тоді і з’являється «сленг», який несе в собі функцію емоційної розрядки, об’єднання соціальних груп за спільними інтересами, вираження ідентичності, маркер соціального статусу, а навіть гумористичного і більш легкого сприйняття ситуації. Також, важко не погодитись, що він допомагає зберегти час, або значно полегшити вимову.

Сленгова лексика поповнюється словами, які створюються за допомогою метафори, метонімії, перифразу та іронії, що доводить її динамічність та креативність. Звідси позитивний вплив на розвиток мови. Але є й негативна сторона - спроба перекладу. Складність виникає при підборі аналогів в іншій мові, які б були здатні повною мірою передати сенс оригіналу.

Наша класифікація демонструє, що лексичних і семантичних неологізмів набагато більше в словнику цієї роботи, бо вони є більш універсальними, відображають зміни в суспільстві, поширюються через офіційні канали і сприймаються серйозніше, на відміну від сленгових. Якщо подивитись на неологізми з іншого боку, то стає зрозумілим, що «батьком» багатьох лексичних неологізмів є саме сленг. Це зумовлено популярністю, втратою вузької специфіки, потраплянням у словники, адаптацією до норм літературної мови .

Наприклад слово ***«Homo sovieticus»***, на кшталт *«homo sapiens»* (лат. людина розумна) . Спочатку цей термін виник у наукових і культурних дискусіях, вживався як сленговий вираз для позначення людей, що виросли в радянському середовищі, з усіма характерними для цього часу соціальними і психологічними рисами: підкореність системі, відсутність ініціативи, жорстка ієрархія і т. д.

Після 2022 року цей термін став використовуватися в Польщі для опису людей, які підтримують проросійську позицію або заперечують агресію росії проти України. Він став символом застарілих, антидемократичних поглядів і пристосуванства до авторитарних режимів, зокрема в контексті критики тих, хто підтримує Путіна або не готовий засуджувати російську агресію.

Відтак «homo sovieticus» отримав нову актуальність як термін для позначення політичних та ідеологічних орієнтацій. З часом цей вираз набув ширшого вживання в польській мові, і тепер його використовують не тільки в контексті дискусій про пострадянські країни, але й для оцінки поведінки певних політичних діячів чи груп в Польщі та інших країнах Європи, які демонструють проросійські або антиукраїнські настрої.

Ще одним яскравим прикладом є слово, що складається з однієї літери ***«Z»*** (зетка). Цей символ спочатку став популярним у контексті російської агресії, де його використовували як маркування для підтримки війни в Україні, в основному серед проросійських груп.

Водночас у польському контексті цей символ став об'єктом зневаги та осуду, особливо після початку повномасштабної війни. Після цього слово «Z»

набуло нової значущості в польській мові, де його стали використовувати для позначення підтримки України і спротиву агресії Росії.

Наприклад, польські волонтери та активісти почали використовувати символ «Z» як метафору сили і єдності у боротьбі з російською агресією. Вже в 2023 році слово «Z-ki» почало використовуватись у ширшому лексичному обігу, в тому числі у публічних дискусіях, у медіа та в контексті політичної підтримки України.

Таким чином, сленговий неологізм, пов'язаний із війною, поступово став частиною більш широкої лексики, набувши позитивного, контрпропагандистського значення в польському суспільстві.

Семантичні (зміна значення існуючих слів) та ***лексичні*** неологізми (створення нових слів) відображають більш глибокі суспільні зміни. Слова, які раніше не асоціювалися з війною, набувають нових значень (наприклад, ***«Uchodźca»*** - (біженець), хоча слово існувало раніше, воно набуло нового емоційного та соціального забарвлення).

Або термін ***«Ukraiński»***. Спочатку це слово використовували частіше в негативному контексті, як частина російської пропаганди, але після початку війни і з огляду на міжнародну підтримку України, слово «Ukraiński» набуло іншого значення - почало вживатися для підкреслення сили, рішучості та мужності українців у боротьбі за свою незалежність. В Польщі це слово активно використовувалося в медіа, політичних виступах і дискусіях, щоб підкреслити героїзм українського народу. Фрази на кшталт *«ukraińska siła»* або «ukraińska armia» (українська сила, українська армія) стали популярними і перестали бути лише термінами для опису війни. Поідбна ситуація відбувається з терміном «Ukrainizacja». Цей термін, синонім русифікації, пов’язаний з набуттям у предметів, явищ, подій, тощо, українських традицій. Раніше, поляки більш спокійно відносились до того, що українці переносять українські традиції та звичаї разом із собою, відкривають в Польщі українські магазини («Слов’яночка», « Укрїночка», «BestMarket»), відкривають відділення пошти, дуже відомої в Україні - «НоваПошта» («NovaPost»), або навіть міні «АТБ».

Також продвигають свою національність, як бренд, як, наприклад, одна тренер українка з Щецину, розробила власні візитки, пропонуючи свої послуги тренера з назвою «Тренер Українка». Українці святкують національні свята на свій лад, - день Незалежності України, Різдво, Новий Рік. Українці намагаються адаптуватись до вимушених умов і створити біля себе щось, щоб нагадувало рідний дім, якого деякі лишились, рідний край, і при цьому не зазихаючи на перетворення цілої Польщі на Україну. Поляки бачать в цьому саме таку мету. В Тому та частина Польщі, яка не простила історичний момент з минулого, дуже прискіпливо і зневажливо відносяться до українців, іноді погрожуючи ,а іноді вбивая під лозунгом « Stop Ukrainizacji Polski!», , а отже і змінюються семантика цього слова, отримуючи негативне забарвлення.

Так само змінив своє значення завдяки війні неологізм ***«Zęby smoka»***. Окрім очевидного значення, в польській мові спочатку використовувався в архітектурі та символізував елементи, що мали форму зубців, характерні для оборонних споруд, наприклад, укріплень чи валів, які нагадували зуби дракона. Цей вираз мав суто фізичне значення та використовувався в архітектурному контексті.

З початком війни в Україні 2022 року цей термін набув нових значень, стаючи метафорою оборони та спротиву. Зокрема, в контексті війни з росією, ***«Zęby smoka»*** стали використовуватися для позначення оборонних споруд, які будують для захисту від агресії. Це стало символом стійкості та готовності чинити опір ворогу.

У польському медіа та політичних дискусіях цей термін почав застосовуватися для опису різних видів військових укріплень, мінних полів і інших фортифікаційних елементів, які Україна встановлює для захисту своїх кордонів. Тепер ця фраза часто використовується як метафора для символізації боротьби та твердої позиції у захисті від зовнішньої агресії. Цей термін символізує автомобілі, що є важливими для ведення бойових дій, зокрема для доставки військових, транспортування вантажів або виконання бойових місій. Отже ці слова використовуються широкими верствами населення, тому вони швидше закріплюються в мові.

Ще одним незвичайним прикладом перенесення, але вже з оказіонального ряду неологізмів у сленговий, можна вважати слово ***«Banderomobile»***. Спочатку це слово мало негативний, зневажливий контекст, використовувалося російською пропагандою для дискредитації української армії та символізувало «небезпечний» або «агресивний» характер українських військових машин, асоційованих із націоналістичними ідеями.

Однак з часом *«Banderomobile»* набув нового значення в українському контексті, ставши неофіційним і навіть гумористичним терміном, що позначає військовий транспорт, який активно використовують українські війська для бойових цілей або забезпечення мобільності під час бойових дій. В результаті, цей термін змінив свою семантику — від негативного і пропагандистського до позитивного й патріотичного, ставши символом українського спротиву, мобільності та національної єдності: *«Banderomobile» już widoczne na polskich ulicach? Nie, wyjaśniamy*.

2.2 Способи утворення польських неологізмів на тему російсько-української війни

Дослідження неологізмів переконують, що нова лексика утворюється, головним чином, із власного матеріалу шляхом словоутворення та зміни сенсів вже існуючих лексичних одиниць. В цомі підрозділі розглядатимуться способи утворення неологізмів та їхній словотворчий потенціонал. Оскільки розглядаючи соціокультурну або ж культурологічну специфіку, неможливо обійти увагою питання мовні.

Неологізми, як української, так і польської мови утворюються за допомогою процесу словотворення, або інакше – деривації. Це загальне поняття, що охоплює всі процеси утворення нових слів у мові, яке в свою чергу охоплює морфологічний спосіб, абревіацію, запозичення, метонімію, калькування. Морфологічний спосіб вважається найпродуктивнішим способом слов’янських мов. Його особливість полягає у створенні нових слів шляхом комбінування

морфем відповідно до усталених мовних правил. Цей спосіб поділяється на афіксацію, додавання основ, абревіацію. Розглянемо спочатку афіксацію:

1. Суфіксальний спосіб:

- *«Putinować»* - від основи «Putin» + - ować, «Szojgować» - від основи «Szojgu» + - ować).

- *«Raszysta»* - від основи «Rasza» (або Rosja) + -yst, «Putinizm» - від основи «Putin» + -izm, «Uchodźca» - від основи «uchodzić» + -ca. Суфікс -yst- має два значенн в польській мові:

- Позначає прихильника певної ідеології, вчення чи течії;

- Позначає професійну чи фахову діяльність.

Суфікс -ować- утворює дієслова, які позначають процес або дію. Суфікс -izm-/ -yzm- походить із латинської мови, де він мав форму - ismus, а в свою чергу, має грецьке коріння через -ismos, що позначало певну практику, явище або вчення. Він потрапили в польську та інші європейські мови через латину та старофранцузьку. У польській мові (як і в інших європейських мовах) має кілька основних значень, і його використання здебільшого пов'язане з утворенням іменників, які позначають певні ідеології, рухи, вчення, системи або властивості:

- Позначення ідеології, вчення або філософії;

- Позначення напрямку або стилю в мистецтві, культурі або науці;

- Позначення системи або практики;

- Позначення негативних або дискримінаційних явищ («Raszyzm»).

Суфікс -ca в польській мові має кілька функцій і застосовується для утворення іменників.

- Позначення особи, що займається певною діяльністю, професією.

- Позначення предмета або об'єкта, що виконує певну дію

- Форма жіночого роду. Хоча в польській мові цей суфікс і вказує більше не жіночу форму слова, але також може передавати нейтральну гендерність слова.

2. Префіксально-суфіксальний спосіб:

- *«Demoskowizacja»* (de – moskow – izacja), «Deputinizacja» (de – Putin – izacja). Суфікс «-izacja» утворює іменники, які позначають процес або результат дії (від латинського «-izare» — "перетворювати" і «-atio» — "дія").

- *«Derusyfikacja»* (de – rusy – fik – acja), «Denazyfikacja» (de – nazy – fik – acja). Суфікс «-fik-» - утворює дієслова, які вказують на процес перетворення чогось у певний стан або властивість, а суфікс «-acja» утворює іменники, що позначають процес або дію, що відбувається в результаті чогось (від латинського "actio" — "дія").

- *«Deputinizować»* (de – Putin – iz – ować). Префікс de- та його варіант dez- використовуються для створення термінів для різних наукових дисциплін, які зазвичай бувають парами, наприклад, *centralization і decentralization* . У таких парах перше слово означає процес, а друге — протилежний процес - «Rusyfikacja» / «Derusyfikacja».

3. Основоскладання (словозлиття). Телескопічний словотвір - це «особливий тип компресивного словоскладання або абреіваціі щляхом поєднання (контамінації) двох слів, які перебувають у сурідному зв'язку: початкової частини першого слова і кінцевої другого (слова нібито вставляються одне в одне подібно до телескопу) [21, с. 721].

Прикладами в польській мові слугують такі слова як:

- *«warioszka»* («war» + «matrioshka»);

- *«raszyst»* («Russia» + «faszyst»);

- *«raszysm»* («Russia» + «faszysm»);

- *«cyberwojna»* («cyber» + «wojna»).

Ще одним морфологічним методом творення неологізмів є ***аббревіація*** (скорочення):

«*SZU» - «Siły Zbrojne Ukrainy»;*

«DRG» - «Dywersyjno-rozpoznawcza grupa»;

«OPL» - «Obrona Przeciwlotnicza».

Процес аббревіації відбувається завдяки створенню скорочених форм слів або словосполучень шляхом відсічення частин або складів з метою отримати

більш короткі і зручні для вжитку слова. Абревіатури, які використані в тексті створені із перших літер слів у складних словах або словосполученнях і називаються ініціалізмами.

Результатом мовного контакту і відображення впливу однієї культури на іншу є - **запозичення**:

- *«Alarm»(*з італьянської в англійську).

Цей термін почав своє існування саме в італійській мові «all'arme», де означав «до зброї», тобто спонукав до бойовий готовності, попереджав про небезпеку. Потім цей вислів зі зміною під свої мовні норми запозичила англійська мова, а звідти вже і польська. Тому що польська мова запозичує купу слів саме з англійської мови.

- *«Bajraktar»*(з турецької). - дрони, які виробляють турецькою компанією «Baykar Makina». Звідси пішла назва.

- «*Szahed*»(з перської в англійську) - там це «shähed» означає того, хто слідкує. Тобто в сучасному сенсі так стали називати іранські дрони.

- «*Zombie*»(із західноафриканських в англійську) - як би це дивно не звучало, але подане слово з'явилось саме в західноафриканських мовах. Там виглядає як «Nzumbi», де означає душу мертвої людини. На Гаїті в практиці вуду це слово означало людину яку оживили за допомогою магічних ритуалів. Пізніше в одній із книг було описано гаяїтінські міфи де і з'явилося вперше це слово. Так воно потрапило в обіход мови. Але зараз, в тематиці війни стало означати людей які мислять чужим розумом маючи проросійські погляди.

- *«Himars»(*з англ.). Взагалі це слово є акронімом **High Mobility Artillery Rocket System**. Це слово вперше з'явилося в США у 1900-х роках разом із новою технологічною розробкою-зброєю.

У випадку сучасних політичних і соціальних конфліктів, особливо у контексті війни та міжнародних відносин, метонімія може служити для вираження ставлення до певних явищ, осіб чи держав через символи, метафори або асоціації, які сприймаються в суспільстві. Це дозволяє не тільки зберігати

емоційне забарвлення, але й підкреслювати сутність або негативне ставлення до певної групи чи дії:

Наступний метод Метонімія (переносне значення)

- *«Bawełna»* (матеріал, тканина, яку виготовляють з рослини; «бавовник» / вибухи). У сучасному контексті війни слово «bawełna» стало евфемізмом для позначення вибухів, обстрілів чи військових дій (подібно до українського «хлопок».) Це нове значення виникло як іронічна адаптація російської пропагандистської мови, де вибухи називали «хлопками». Якщо поляки не знайомі з цим евфемізмом, вони можуть не зрозуміти його переносного значення.

- *«Kolorady»* (жуки / насмішлива назва росіян через символ помаренчово-чорна стрічка) – цей неологізм складний для зрозуміння носію польської мови. Причини складності розуміння: Відсутність асоціації з георгіївською стрічкою. Українське слово «колоради» походить від схожості георгіївської стрічки (чорні та помаранчеві смуги) з забарвленням колорадського жука. В українському контексті ця стрічка стала символом проросійських сил, особливо після анексії Криму та початку війни на Донбасі.

У Польщі георгіївська стрічка не має такого чіткого політичного чи символічного значення, і її зв'язок із проросійськими силами не є настільки очевидним. У Польщі колорадський жук (stonka ziemniaczana) сприймається лише як сільськогосподарський шкідник, відомий через свою історію поширення в Європі. Його ім'я не має жодного політичного підтексту, як це сталося в Україні. Звідси маємо ще один неологізм-метонімію «Stonki» (див. «колорадо»);

- *«Zombie»* (ходячий мертвець / мешканці росії, України та інших «Mordor» (країна у романі Толкіна / Тепер так називають россію, бо в ній живуть «орки»); За мотивами Толкіна, це була країна. Цікавим є те, що існує теорія, ніби Толкін писав свій твір «Володар кілець» саме про Росію і спирався більш на російського читача. Ніби він титул мордора був для СРСР, а пізніше перейшов на Росію.

- *«Ukrop»* - цей термін є дуже цікавим прикладом, який виник спочатку як гра слів. Для поляків слово «ukrop» може бути незрозумілим або викликати

здивування через відмінності у значеннях цього слова в польській та українській/російській мовах. У польській мові «ukrop» означає «окріп» - тобто кип'яток, гаряча вода. Це пряме значення не пов'язане ні з рослиною кропом, ні з українським контекстом. Тому, коли поляки чують слово «ukrop» у відношенні до українців, їм важко зрозуміти, чому таке слово використовується і яке воно має значення. У російській і українській мовах слово «укроп» означає саме кріп (рослина), тому в контексті сленгових назв воно сприймається зовсім інакше. Поляки ж можуть розуміти це буквально і дивуватися, чому українців називають «кип'ятком». Це культурний і мовний бар'єр, який створює плутанину. Щоб пояснити полякам, доводиться розкривати контекст російсько-українського протистояння, гри слів і іронії, які стоять за використанням цього термін

- «*Barbarzyńcy»* (нецивілізовані цивілізації / росіяни в сучасному значенні) У польській мові слово «Barbarzyńcy» часто використовується як метафора для позначення жорстокості, дикості чи руйнування. У контексті війни його можуть застосовувати до російських військових чи окупантів, наголошуючи на їхніх звірствах. Українці, не знайомі з польськими літературними чи публіцистичними традиціями, можуть не вловити цієї метафори. Українці у своїх публікаціях про війну частіше використовують терміни "окупанти", «рашисти», «орки», що мають чіткий сучасний контекст і пов'язані з російською агресією. Слово «варвари» чи «барбари» в українській мові не є настільки поширеним і може здатися занадто узагальненим або книжним.

- «Chochoł» (чубчик у козаків / принизлива назва українців). У польській мові «chochoł», як і в Українській мові означає чубчик. Але як метафора чи неологізм, це слово може не викликати очевидних асоціацій із війною чи соціально-політичними явищами, якщо контекст не пояснюється

Ще приклади метонімії:

- «*Anglosassi*» (древньогерманські племена: англів, саксів, юти,фризи,низові франки / так російські медіа і телебачення називає «колективний захід», який є «ворогом» для Росії;

- «*Bandera*» (політичний, та активний діяч ОУН таУВО, символ визвольного рух та незалежності / антигерой російської пропаганди і ворог №1 для Росії);

- «*Młot»* (знаряддя великого розміру / символ радянського союзу);

- «*Nowy Jork*» (місто в США / селище в Україні, у Торецькій міській громаді);

- «*Plecaki*» (сумки, що носяться на спині / перша хвиля солдатів, що йдуть лише з запасами омуніції);

- «*Mięsne ataki»* (через іменник «м'ясо», може розумітись буквально, якщо не існує в певному контексті / атака без зброї на позиціях);

- «*Bullterrier Putina»* (справжній пес / так називають дмітрія медведєва, російського політичного діяча);

- «*Onuce»* (прямокутний шмат для носіння валянок / насмішлива назва росіян);

- «Mariupol» (раніше було звичайним українським містом, а зараз стало означати місто болю, розрухи, місто, де знаходиться всім дуже знайома «Азовсталь»);

- «Bucza» (також було українським містом, але після входу в нього «рашистів», стало відомим, як місто дуже страшних подій, згвалтуваннь, вбивств…).

Через наявний в Україні білінгвізм, деякі неологізми створювались саме російською мовою, та через актуальність ситуації відбувся процес калькування: «*Ruski mir» (укр. «руський мір» / рус. «руский мир»), «Kolektywny Zachód» («колективний захід»), «Zielona graniса» (укр. зелена границя / рус. «зеленая граница»), «Zielona karta» (укр. зелена карта / рус.«зеленая карта»).*

2.3 Медійні неологізми російсько-української війни

Російсько-українська війна 2022 року спричинила не лише хвилю міжнародної підтримки України, а й збагачення мов інших народів, зокрема

польської. У польських медіа, соціальних мережах і суспільному дискурсі з’явилось багать неологізмів, які відображають польське бачення війни, ставлення до її подій та способи їх опису.

Польська мова запозичила українські терміни, іноді замінюючи їх форму чи зміст, завдяки українським реаліям, адаптованим до неї. Вона дуже активно відображає реакцію польського суспільства на війну: допомогу, солідарність та осуд агресії. Завдяки соцмережам є можливість поширювати іронію та сатиричний підхід до ситуації, що впливає на мемну культуру, яка теж активно допомагає створювати сленгові неологізми.

Існує ще одна група неологізмів, яку теж треба брати під увагу, яка створюється та популяризується саме за допомогою медіа – хештеги. Це явище, думається знаходиться в мовному полі між сленгом і авторським неологізмом, але це щось, що активізується в сучасному світі з великою швидкістю, щось, що в сучасному світі, справді стали розглядати, як частину мови.

Існує загально прийнята структура написання, за якою одразу можна впізнати хештег, а саме:

- Це слово, або декілька слів, що складають певний смисловий рядок, та які обов'язково написані разом, без жодного пробілу. І саме це дуже важливо.
- Перед словами завжди ставлять значок «#». Це теж найголовніший атрибут хештегів
- Також, додатковими, зовсім необов'язковими елементами, може бути наявність великих літер, цифр, або нижніх підкреслювань «_».

Хештег дуже універсальний в своєму побуті. Може бути символом якоїсь події, або якоїсь інформації. Може бути заголовком. Може бути словом, яке буде передавати більше сенсу, ніж слово без решіточки.

Наприклад, вираз «*Pomoc dla Ukrainy»,* з першого погляду, несе в собі звичайне значення без перебільшень. Це може бути будь-яка допомога для України,не пов’язана з війною. А якщо додати решіточку «#PomocDlaUkrainy», рецепієнт чітко розуміє, що це військова тематика, це польська солідарність з Україною, це її підтримка всіма способами. А навіть він може зарядитись

бажанням подякувати, гордитись, або навпаки осудити. І ці відчуття будуть набагато міцніше проявлятись, ніж від звичайного слова. Адже хештег часто виступає в ролі заклику, девізу, або загального опису всього, що хочуть сказати, заголовку.

Варто зауважити, що завдяки хештегу, можна дуже швидко перейти до великої кількості інформації, яка закріплена за поданим хештегом, та знайти ще більше потрібної, нової інформації за темою. А це щось зовсім нове в філології, сучасне. Тобто хештег, це вдосконалена частина неологізму, за якою майбутнє.

Якщо хештеги, це також частина неологізмів, дійсно досить нове явище, завдяки чому ще більше підкреслюють всю міцність неологізмів, їх теж треба було задіяти в цьому досліджені. А отже, всі хештеги-неологізми, які вдалось зібрати в цій роботі, (передивляючись багато сторінок соц. мереж, провевши опитування польського населення) проаналізувавши їх, вдалось прокласифікувати за наступними темами:

- **Підтримка України та солідарність:** *«#SolidarnizUkrainą», «#RazemZUkrainą», «#PomocDlaUkrainy», «#WspieramyUkrainę», «#ChwałaUkrainie», «#JesteśmyzUkrainą», «#NieDlaWojny»*. Ці хештеги доводять, як тісно стривожила Польщу ситуація на Україні, як вони вдячні нам за боротьбу проти агресії рф, адже їх теж може чекати подібна доля.

- **Гуманітарна допомога**: *«#PomocUchodźcom», «#PomocHumanitarna», «#DomDlaUchodźców», «#PrzyjmujęUchodźców», «#PunktRecepcyjny», «#WsparcieDlaUchodźców».* Ці хештеги описують, та навіть закликають до допомоги Україні. Вони назавжди залишать відбиток в пам’яті, як в тяжкий момент, люди потребували всілякої підтримки, допомоги, та як її отримували. До них також відносяться наступні хештеги:.

- «#PolskaDlaUkrainy», «#PracujemyDlaUchodźców», «#WolontariuszePomagają», «#WsparcieDlaUkrainy», «#PolskoUkraińskaPrzyjaźń».

Наступна тематична група описує **політичну підтримку та захист України:**

- «#BrońDlaUkrainy» - означає заклик надати допомогу Україні у вигляді зброї;

- «#StopRosji» - означає підтримку України, через заклик зупинити росію; то само означає хештег «#ZatrzymaćRosję».

- «#WolnaUkraina» - закликає до української свободи.

- «#PomocWojenna». Ці хештеги показують, що не тільки звичайні люди прагнуть допомогти, а навіть і політики і політичні діячі. Передають історичний момент, який пов'язав Україну з Польщею, показавши, як, завдяки рішенню польських політиків, українці змогли знайти собі нові тимчасові, а може навіть постійні домівки.

Санкції проти Росії:

«#SankcjeNaRosję» - також показує польську позицію проти Росії, так само як і «#RosjaAgresor», «#BoikotRosji», «#NieKupujęRosyjskiegoGazu»,«#ZamrożenieAktywówRosji».

Інформаційна боротьба та меми:

- «#PutinToZbrodniarz» - означає польську підтримку українців, вираз, який називає Путіна- злочинцем.

- «#Putinflacja». Цей неологізм вже зустрічався в роботі, але тепер ми бачимо, як він перекочував в хештеги узагальнюючи все, що пов’язано з цим виразом.;

- «#StopFakeNews» - означає боротьбу з неправдивими новинами.

- «#RosjaKłamie» - намагається донести правду відносно дій Росії, кажучи,що «Росія бреше!»

- «#PrawdaOwojnie».

Пам'ять про жертви війни:

«#MasakraWBuczy»; Цей хештег означає жахливі події в Бучі. Слово «Masakra» в польській мові має різні, але схожі між собою значення - «різанину», і пізніше стало сленговим словом зі значенням «капець!»,«жах!». До цього є опису відноситься подібний хештег «#PamiętamyIrpień», та «#NieZapomnimyMariupola».

А наступні два хештеги також передають в смисловому значенні підтримку, роблячи акцент на дуже жахливих подіях з вбивствами, жертвами, кров'ю, страхом: «#ChwałaObrońcomAzowstalu», «#ŚwiatDlaUkrainy».

Ці хештеги допомагають мобілізувати польське суспільство, поширювати інформацію про гуманітарну кризу, закликати до підтримки України та виявляти солідарність.

Якщо умовно проаналізувати ці сучасні нові вирази за темами, видно, що хештеги на тему «Підтримка України та солідарність» складають більшу частину, тому що увесь світ, в тому числі і Польща, дуже активно допомагають Україні, що тісно пов'язано з рекламами про допомогу, активними інтернет комунікаціями, різними відео, мемами, постами в соцмережах, що допомагає створювати щораз більше нових хештегів, мотивуючих допомагати та підтримувати Україну, або виказувати свою підтримку.

Інші хештеги також несуть функцію підтримки, не тільки всім серцем, та грошами, їжею, а також політичним баченнням, або позицією. Як, наприклад «#RosjaKłamie». Цей хештег передає реальні, адекватні погляди на ситуацію та показує, якої думки творець хештег-неологізму або користувач, так як вони реагують на події. Або хештеги «#PolskoUkraińskaPrzyjaźń», та «#PolskaDlaUkrainy» транслюють людяність мешканців Польщі. Те, що не дивлячись на минуле, більша частина розуміє українське горе, і раніше вважаючи ворогом Україну, відкинула минуле і готова допомагати в усіх контекстах цього слова.

Також існує проблема плутанини, через схожість деяких характеристик медійних неологізмів, з оказіоналізмами. Оказіоналізми так само, як і медійні неологізми можуть бути створені індивідуальним автором (журналістами, блогерами, письменниками, або публічними особами).

Так наприклад семантичний неологізм української мови «Паляниця», був створений спочатку, як жарт – щось на кшталт тесту, заради перевірки, чи перед тобою колаборант, але пізніше став справжнім символом. Медійні неологізми, так само, як і оказіоналізми, можуть проіснувати дуже короткий час. Це

відноситься і до емоціонального забарвлення. І перші, і другі можуть передавати іронію, сарказм, чи негативне ставлення.

Оказіоналізми часто поширюються через ЗМІ та соціальні мережі, де їх можуть прийняти за медійні неологізми. Отже оказіоналізми, та медійні неологізми мають схожості, але іноді, навіть існують випадки, коли оказіоналізм стає медійним неологізмом. Приклад українського слова «Чмоня», яке виникло, як оказіоналізм, але стало популярним мемом і перетворилось на медійний неологізм.

Вивчення неологізмів, що виникли в польській мові внаслідок російсько-української війни, виявляє, наскільки глибокий і багатогранний вплив сучасних подій на мовну реальність. Війна спричинила появу нових термінів, які відображають соціальні, політичні та військові зміни, пов'язані з конфліктом, а також реакцію польського суспільства на події. Неологізми охоплюють різноманітні тематичні групи, зокрема військову термінологію, політичні та соціальні явища, а також гуманітарну допомогу та ідеологічний концепти.

Створення нових слів здійснюється через різноманітні мовні операції, такі як афіксація, словоскладання, абревіація, калькування та метонімія. Війна в Україні сприяла виникненню численних нових термінів і виразів, які відображають специфічні реалії конфлікту: нові види озброєння, тактичні стратегії, гуманітарні ініціативи, а також змінені соціальні явища, такі як підтримка України на міжнародній арені.

Одним з важливих аспектів є те, що мова під час війни стає не лише засобом комунікації, а й потужним інструментом патріотизму, ідентичності та солідарності. Окремо варто відзначити, що неологізми, які виникають у контексті війни, можуть змінювати своє значення з негативного на позитивне, ставши символами патріотизму та єдності, як це сталося з термінами на кшталт «Banderomobile» чи «Homo sovieticus».

Важливим результатом є те, що нові слова й вирази, пов'язані з війною, часто виникають у соціальних мережах та медіа, де вони швидко набувають популярності, розширюючи своє вживання. Ідея підтримки України через меми,

хештеги та медійні неологізми стала важливою частиною мовного процесу, де створення нових лексичних одиниць має не лише комунікативну функцію, а й форму політичного та соціального меседжу.

Класичні способи словотворення, такі як афіксація або безафіксні методи, надають можливість створювати слова, що точно відображають зміни в реальності. Наприклад, аналіз лексичних та семантичних неологізмів показав, що більшість нових слів виникає через зміну значення вже існуючих термінів або створення нових понять, що відображають суспільні та культурні зрушення, викликані війною.

Морфологічний спосіб створення неологізмів, зокрема через афіксацію, виявився найбільш продуктивним в обох мовах — українській і польській. Це дозволяє мові адаптуватися до нових викликів, пов’язаних з військовим конфліктом, а також сприяє інтернаціоналізації термінів, які швидко виходять за межі національних контекстів. Не менш важливим є і процес перекладу та адаптації українських термінів до польської мови, що свідчить про глибоке політичне і культурне порозуміння між народами.

Загалом, польська мова не тільки адаптує нові терміни, але й стає інструментом вираження солідарності та підтримки, що є важливою частиною лінгвістичного ландшафту війни.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного магістерського дослідження можна зробити наступні висновки про вплив російсько-української війни 2022 року на формування неологізмів у польській мові. Мова - це жива система завжди, яка реагує на значущі суспільні події, а тому саме війна в Україні стала потужним поштовхом для лінгвістичних змін не лише в українському, а й у польському мовному просторі.

В цій роботі було описано поняття неологізму та розглянуто думку інших дослідників, які займались цим питанням, а саме: М. Кочерган , О. Селіванова , К. Ладоня, О. Селіванова, О. Дзюбіна, К. Третьякова, Ю. Теглівець та ін.

В результаті дослідження було проаналізовано, зібрано, у словник нові слова польської мови на тему російсько-української війни, переведено на українську мову, розглянуто способи та причини утворення нових слів, проведено різні класифікації.

Буо з’ясовано, що військові неологізми в умовах війни в Україні є важливим об'єктом дослідження у сучасній лінгвістиці та перекладознавстві. Вони відображають як зміни (пов’язані з конфліктом) в мовній структурі, так і соціокультурні. Дослідження таких неологізмів допомагає зрозуміти, як мова не тільки однієї країни реагує на кризові ситуації та які нові концепції формуються у свідомості суспільства. Таким чином зрозумілими стають причини появи нових слів та швидкої реакції інших мов на ситуацію в певній країні:

- стрімкішим стає розвиток в медицині, науці, техніці, дослідженнях, тощо.

- популярність конкретної, гучної теми та обговорення її практично в кожній точці землі.

-прагнення бути в темі подій без прив’язки до конкретної мови.

-гуманітарна, грошова, військова, тощо, допомога від іншої країни.

-інформування новин про конкретну ситуацію по всьому світу.

Дослідження продемонструвало, яким чином соціокультурна ситуація може впливати на мову. Війна спричинила появу нових реалій, які потребували

термінологічного оформлення. Це призвело до створення нових лексичних одиниць у польській мові, які відображають як солідарність із Україною, так і глобальну реакцію на конфлікт. Неологізми стали мовним засобом фіксації суспільного ставлення до подій, зміцнюючи польсько-українські зв'язки. Дослідження, завдяки аналізу і класифікаціям нової лексики продемонструвало, що в словнику цієї роботи більше всього іменників, а менше всього прикметників.

Також було виявлено лексичні особливості польських неологізмів. Наприклад, такі, новоутворення, як «Solidarność z Ukrainą», показують синтез традиційної польської лексики з новими контекстами, відповідь на конфлікт, або певну ситуацію. Польські новотвори демонструють різний спектр способів творення, зокрема запозичення, калькування, переосмислення значення (метонімія) вже існуючих слів та адаптацію українських термінів («bawełna»).

Багато неологізмів у польській мові, пов'язаних із війною, мають яскраво виражений емоційний та символічний характер. Вони не лише описують події, але й виконують функцію підтримки, формуючи нові суспільні стереотипи та мовні образи, наприклад, відображення героїзму українців чи осуд агресії, надаючи новий сенс словам («Putinówka», «Ukraińska wiosna», «stonki»)

В дослідженні було продемонстровано, що основним середовищем поширення нових лексем стали соцмережі. Польські медіа активно підтримують створення та популяризацію нових термінів, сприяючи закріпленню їх у мовному вжитку. Медіа створили велику кількість хештегів-неологізмів на тему конфлікту, які виступають, як символи підтримки, або показники супротиву та осуду російського режиму.

В результаті дослідження можна зробити висновок, що польські новотвори виникають завдяки процесам:

-запозичення: Безпозпосередній перехід з української мови до польської термінів - «Orki» (російські військові) чи «Raszyzm» (рашизм), які польське суспільство адаптувало до власного вжитку.

- калькування: Польська мова запозичує не лише слова, але й поняття, відтворюючи їхню структуру, наприклад, поняття «бавовна» (у значенні вибухів) було перекладено польською як «bawełna» у деяких соціальних медіа.

- морфологічна адаптація: Польські неологізми, що мають українське походження, часто змінюються згідно з правилами польської граматики та фонетики прибігаючи до афіксації, абревіації, складення основ.

- новотвори: З’являються слова й вирази, які є унікальними, наприклад, «Putinflacja» (інфляція, спричинена війною), що поєднує ім'я російського лідера зі словом "інфляція".

Польська мова не лише запозичує українські терміни, а й активно адаптує їх до власної мовної системи. Це свідчить про тісний культурний і мовний зв’язок між країнами сусідами та взаємоготовність до співпраці й підтримки. До того ж, польська мова запозичує неологізми не лише з української мови, а і з російської («Ukrop»), англійської («Dron»), турецької («Bajraktar»), латинської («Home soveticus»).

В магістерському дослідженні продемонстровано, що неологізми є індикатором суспільних змін і важливим інструментом соціокультурної адаптації до нових реалій. Аналіз польських лексичних новотворів відкриває перспективи для подальших порівнянь мовних змін у сусідніх культурах та вивчення їхньої ролі у зміцненні солідарності між народами.

Результати дослідження може бути використано для подальших лінгвістичних розвідок, зокрема для аналізу взаємовпливу мов, а також у практичній діяльності перекладачів, викладачів польської мови та дослідників сучасної лексикології, в написані нових статей та наукових робіт.

Також долідження буде корисним для істориків, політиків, вчителів майбутнього, які будуть хотіти ознайомитись з лексикою періоду війни 2022, та її особливостями, не тільки в українській а і в польській мові. Дослідженням зможуть користатися вчителі, для підготовки своїх уроків за поданою, або близькою до поданої темою.

Отже, російсько-українська війна стала не лише випробуванням для людства, а й точкою відліку для мовної трансформації, яка закріпила нові реалії в польській лексичній системі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусяк І. Англійська новітня лексика сфери сімейного життя. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2017. Вип. 9(1). С. 12-17.

2. Бойчук М. Неологізми як стилістеми. *Наукові записки. Національного університету «Острозька академія». Сер. Філологічна*. 2016. Вип. 63. С. 19–22.

3. Вусяк Г. , Павлик Н. Неологізми як мовне відображення російсько-української війни. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 23. Т. 1. С. 52-57.

4. Гілберт П. Словник нових слів. Париж. 1971. 287 с.

5. Гладка В. Поняття «неологізм» у світлі сучасних лінгвістичних парадигм. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Філологічна*. 2009. Вип. 11. С. 170–177.

6. Гладченко А, Комарова О Неологізація лексики в період російсько-української війни. *Вчені записки ТНУ ім. В. Вернадського*. Серія Філологія. Журналістика. Том 34 (73) № 1 Ч. 1 2023. С. 7-13.

7. Гріценко С. Мовні інновації російсько-української війни 2022 року. *Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика*. 2 (23). 2022. С .9-13.

8. Городзіловська Г. Метафоризація як лексико-семаничний засіб творення воєнних неологізмів. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки»*. 2023. №207. С. 54-61.

9. Графінська М. , Щербій М. Лексичні іновації російсько-української війни в польському та українському медійному дискурсах. URL. : https://ru.scribd.com/document/791822090/43- 61- PB- %D0%9D%D0%B5%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%B7%D0%BC%D0%B8 %D1%87%D0%B0%D1%81%D1%96%D0%B2 %D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8. (дата звернення 15.10.2024)

10. Дзюбіна О. Типологічні принципи класифікації неологізмів у сучасній англійській мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія.* 2018. Вип. 33(2). С. 38-40.

11. Дзюбіна О. Диференціальні ознаки неологізмів і оказіоналізмів (на матеріалі художньої літератури та Інтернет-реклами англійської мови). *Вісник Львівського університету. Серія : Іноземні мови*. 2014. Вип. 22. С. 78-84.

12. Довбня Л., Товкайло Т. Неологізми та їх відтворення в інтернетних засобах масової комунікації. *Society Document Communication*. No. 14. 2022. С. 209–232.

13. Жулінська М. Сучасні тенденції створення англійських неологізмів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія».* Вип. 6 (74). 2019 р. С. 8–10.

14. Зацний Ю. Інновації у словниковому складі англійської мови початку XXI століття. Англо-український словник. Вінниця : Нова книга. 2008. 360 с.

15. Зацний Ю. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу. Львів : ПАІС. 228с.

16. Кирилюк О. «Вогнехреще» або нелоогізми як відображення військового протистояння. *Наукові записки. Серія Філологічні науки.* Вип. 137. С. 52-57.

17. Колоїз Ж. Семантичні неологізми як результат семантичної деривації. Вісник Харківського національного університету. Серія: Філологія. 2005. Вип. 44. No 659. С. 6–11

18. Косович О. До питання про сутність неологізму в сучасній лінгвістиці. *Записки з романо-германської філології*. Вип. 2 (29). С. 71–79.

19.Кочерган М. Вступ до моворзнавства URL. : https://westudents.com.ua/glavy/9816-neologzmi.html (дата звернення 15.10.2024).

20.Ладоня К. Неологізми в українській мові: сутність, визначення, принципи класифікації та функціонування. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2018. Вип. 36(1). С. 38–40.

21 Лінгвістична енциклопедія / за ред. О. Селіванової. Полтава : Довкілля. 2011. 84 с.

22. Малярчук О. Особливості творення неологізмів - телескопізмів у сучасній англійській мові (на матеріалі лексикографічних джерел). 2015. №3. 137-140 с.

23. Новікова Є. Неологізм, оказіоналізм, потенційне слово: проблеми розмежування. *Лінгвістичні дослідження*. 2017. Вип. 45. С. 97-102.

24. Новохатська Н. В., Білоус Н. П. Способи творення та особливості функціонування неологізмів 2015-2017 років. *Наукові записки Національного* університету «Острозька академія»: Серія «Філологія», 2017. 1(64), С. 60-63.

25. Павленко І. Я. Пісні російсько-української війни у контексті розвінчання радянських ідеологем . Література й історія : матеріали Всеукраїнської наукової конференції. Запоріжжя. 17–18 листопада 2022 р. Запоріжжя. 2022. С. 230 – 232

26. Павлушенко О. Сленгові неологізми в українському комунікативному полі періоду російсько-укркїнської війни. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство). Серія «Філологія».* 2023. Вип.37. С. 25-36.

27. Палатовська О., Сова Є. Неологічні українізми в мові польських новин: січень 2021 – січень 2023 (корпусне дослідження) *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць ХНПУ імені Г. С. Сковороди*. 2023. Вип. 58. С. 269-278.

28. Плеханова Т., Середа Д. Лексичні неологізми як мовне відображення війни. *Соціокомунікаційна наука в парадигмі смислових трансформацій: суспільні виклики, тренди освіти і професійної діяльності* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (м. Ірпінь, 19 травня 2023 року). Ірпінь : ВПЦ «Державний податковий університет», 2023. С.149-154.

29. Стратулат Н. Семантична неологізація як спосіб збагачення словникового складу української мови. *Мовознавство*. 2007. No 3. С. 69–7

30. Стишов О. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. Лексикологія. Лексикографія: навч. посіб. Біла Церква : «Авторитет», 2019. 198 с.

31. Стишов О. Динамічні процеси в лексико-семантичній системі та в словотворі української мови кінця XX ст. (на матеріалі мови засобів масової інформації): автореф. дис. докт. філол. наук. Київ. 2003. 35 с.

32. Тарасенко К. Сучасна польсько-українська пісенна взаємодія: парадокси рецепції крізь призму новітніх методологій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія*». Вип. 65. 2024. Одеса : Видавничий дом «Гельветика». С. 122–127.

33. Тарасенко К. Польсько-українська пісенна творчість часів російсько-української війни як об’єкт наукових рефлексій. *Запорізькі філологічні читання : матеріали Всеукраїнської наукової конференції* (16–17 листопада 2023 року). Львів–Торунь : Liha-Pres, 2023. С. 118–120.

34. Тарасенко К. Польсько-українська пісенна взаємодія часів російсько-української війни як соціокультурний феномен. *Література в деталях: культурологічний аспект. Всеукраїнська наукова конференція (XXI Філологічні читання пам’яті Н. С. Шрейдер)* : матеріали. Дніпро : Тріменс ЛТД, 2024. С. 105–106.

35. Теглівець Ю. Неологізми суспільно-політичної лексики // *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород : Видавничий дім "Гельветика". 2022. Т. 2. Вип. 22. С. 33–37

36. Третьякова К. Функціонально-прагматична місія неологізмів у мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. №42/1. С. 156-159.

37. Турчак О. Оказіоналізми в мові української преси 90-х років ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова».Дніпропетровськ, 2005. 19 с.

38. Чумак Л. Лексичні інновації в англомовному медійному дискурсі початку XXI століття: структурний і лінгвопрагматичний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 [спец.] «Германські мови» / Київський університет ім. Б. Грінченка. Київ, 2018. 20 с.

39. Шумська І. , Ходжикян Д. Відмінність фонологічних неологізмів від номінативної лексики в англійській мові *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія «Філологія». 2023. №62. Т. 2. С. 43-46.

40. Шутова М. Неологізми в сучасній англійській мові. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО КНЛ. Серія. Філологія. Педагогіка. Психологія*. 2015. Вип. 40. С. 79–85.

41. Buzassyova K. Neuzualni slovotvorba v zapadoslovanskych jazycich *Slowotworstwo/Nominacja*. – Innsbruck-Opole : Uniwers. Innsbruck; Uniw. Opolski, 2003. S. 262–275.

42. Fjeld R. Lexical Neography in Modern Norwegian. *Exploring Newspaper Language : Using the Web to Create and Investigate A Large Corpus of Modern Norwegian.* John Benjamins Publishing. 2012. P.221-240

43. Grevisse M. Le Bon usage. Grammaire française avec des remarques sur la langue française d'aujourd'hui. – P.: Librairie A.Hatier, 1964. 1194 p.

44. Jędrzejko E. Składnia, style, teksty. Katowice : Gnome. 2005. S. 303.

45. Levenson E. Post-ironically, I Failed. *New Statesman*. 2003. Sept. 1. P. 14

46. Quemada B. A propos de la néologie. La banque des mots. Paris: CILF, 1971. № 2. p. 137–156.

ДЖЕРЕЛА ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

47. Rosjanie zaatakowali w nocy rekrdową liczbą 188 dronów URL : https://www.rmf24.pl/raporty/raport wojna- z- rosja/news- rosjanie zaatakowali- w- nocy rekordowa liczba 188 dronow,nId,7863408#crp_state=1 (дата звернення 20.10.2024)

48. Pierwsze korytarze humanitarne utworzone na wschodzie Ukrainy URL : https://www.rmf24.pl/raporty/raport-wojna-z-rosja/news-pierwsze-korytarze-humanitarne-utworzone- na- wschodzie- ukrain,nId,5873650#crp_state=1 (дата звернення 20.10.2024).

49. Putler, ch*jło, kupa... Świat masłowa na Putina URL : https://wyborcza.pl/7,175992,28181451,putin-na-kartonach-raz-delikatnie-raz-dosadnie.html#S.embed_link-K.C-B.1-L.2.zw (дата звернення 20.10.2024).

50. «Ludowe Bayraktary» już w Ukrainie. «To dopiero początek dla naszych wrogów». URL: https://tech.wp.pl/ludowe .bayraktary juz w ukrainie to dopiero poczatek-dla-naszych-wrogow,6809895624272480a(дата звернення 20.10.2024).

51. Nocny rój shahedów nad Białorusią. Dostrzeżono co najmniej 21 rosyjskich dronów. URL: https://pl.belsat.eu/83805141/nocny-roj-shahedow-nad-bialorusia-dostrzezono-co-najmniej-21-rosyjskich-dronow (дата звернення 20.10.2024).

52. Ukrainizacja w kolorze Braun.URL: https://frontstory.pl/ukrainizacja-grzegorz-braun-propaganda-rosja-ukraina-dezinformacja/ (дата звернення 20.10.2024)

53. Bucza, Mariupol, Charków. Miasta bólu, cierpienia i łez URL: https://wyborcza.pl/7,82983,29483268,bucza mariupol charkow miasta bolu cierpienia i- lez.html (дата звернення 25.10.2024).

54. Siły Systemów Bezzałogowych SZU. Jak Ukraina utworzyła wojska dronowe? URL: https://defence24.pl/wojna na ukrainie raport specjalny defence24/sily- systemow bezzalogowych szu jak ukraina utworzyla wojska dronowe analiza(дата звернення 25.10.2024)

55. ATO (Antyterrorystyczna Operacja na wschodzie Ukrainy) URL: https://outride.rs/pl/temat/ato/ (дата звернення 25.10.2024)

56. POROSZENKO JEŹDZI „BANDEROMOBILEM” URL: https://kresy.pl/wydarzenia/regiony/ukraina/poroszenko jezdzi banderomobilem foto video/ (дата звернення 25.10.2024)

57. Raszyzm - słowo, którego nikt znał, a teraz powtarzają wszyscy. Skąd się wzięło? URL: https://wyborcza.pl/7,175991,28455958,raszyzm putinizm barbarzyncy to wiecej-niz-wyzwiska-dla-rosyjskiego.html (дата звернення 25.10.2024)

58. «Zombie». Niepokojące zachowanie rosyjskiego żołnierza URL: https://www.o2.pl/informacje/zombie niepokojace zachowanie rosyjskiego zolnierza 6967358700243840a (дата звернення 27.10.2024)

59. Festiwal Ukraińska Wiosna w Poznaniu – program URL: https://wszystkoconajwazniejsze.pl/pepites/xvii-festiwal-ukrainska-wiosna-w-poznaniu-program/ (дата звернення 27.10.2024)

60. "Bawełny będzie dużo!". Dlaczego Rosjanie tak się jej boją, że aż uciekają z Krymu? URL: https://wyborcza.pl/7,175991,28819874,bawowny-bude-bahato-dlaczego-rosjanie-boja-sie-bawelny.html (дата звернення 27.10.2024)

61. „Orki”, „chochoły”, „stonki”. Wojna w Ukrainie zyskała już swój własny żargon URL: https://sukces.rp.pl/spoleczenstwo/art36061291-orki-chocholy-stonki-wojna-w-ukrainie-zyskala-juz-swoj-wlasny-zargon (дата звернення 30.10.2024)

62. Barbarzyńcy w ogrodach Ukrainy URL: https://www.tygodnikpowszechny.pl/barbarzyncy-w-ogrodach-ukrainy-173224 (дата звернення 30.10.2024)

63. PiS ma problem. "Putinflacja" nie trafia do Polaków. O drożyznę obwiniają rząd URL: https://www.money.pl/gospodarka/pis-ma-problem-putinflacja-nie-trafia-do-polakow-o-drozyzne-obwiniaja-rzad-6797368706513888a.html(дата звернення 30.10.2024)

64. Polsko- ukraiński billboard URL:https://www.solidarnosc.org.pl/bbial/solidarnosc/polsko-ukrainski-billboard/ (дата звернення 30.10.2024)

65. В Україні представили словник неологізмів української мови, які виникли від 24 лютого. Про це йдеться на сайті інформаційного агенства АрміяInform. URL: https://chytomo.com/vid prylotu orkiv do shojhuvaty z iavyvsia slovnyk- neolohizmiv-vijny/ (дата звернення 02.11.2024)

66. Ukraińskie słownictwo wojskowe i jego zmiany na przestrzeni lat URL:https://ruj.uj.edu.pl/entities/publication/2844137c c42c 4b18 9da4 b9535444af40 (дата звернення 02.11 2024)

67. putin skomentował łączenie inflacji z jego nazwiskiem. Co mówił przedsiębiorcom? URL: https://www.google.com/amp/s/www.wprost.pl/amp/10746529/putin-skomentowal-laczenie-inflacji-z-jego-nazwiskiem-co-mowil-przedsiebiorcom.html(дата звернення 03.11 2024)

68. Zrozumieć putinizm. Obsesja potęgi URL: https://wszystkoconajwazniejsze.pl/prof-francoise-thom-zrozumiec-putinizm-obsesja-potegi/ (дата звернення 04.12 2024)

69. Rosyjski znak "Z" znaczy już coś innego. Niepokojące doniesienia ze Wschodu URL: https://www.google.com/amp/s/natemat.pl/amp/400415,wojna-w-ukrainie-co-znaczy-znak-z-jego-znaczenie-jest-szersze(дата звернення 04.12 2024).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Словник на тему «Польські неологізми об’єднані темою «російсько-українська війна»

1. **A** **A | A** - маркування позначаюче сили спецпризначення Росії.
2. **ATO | ATO** - див.знач. антитерористична операція.
3. **Alarm | Тривога** - сигнал, під час якого обов’язково треба перейти в укриття, заради безпеки.
4. **Anglosasi | Англосакси** - 1. Древньогерманські племена: англів, саксів, юти,фризи,низові франки; 2. Так російські медіа і телебачення називає «колективний захід», який є «ворогом» для росії.
5. **Azowcy | Азовці -** термін, що використовується для позначення бійців Азовського полку (частина Збройних сил України), особливо популярний після подій, пов'язаних з обороною Маріуполя. Цей термін інколи набував негативної конотації у деяких контекстах.
6. **Azowstal | Азовсталь** – металургійний комбінат, який асоціюється з місцем,де було взято у полон багато військових, та велись запеклі бої.
7. **B** **Bandera | Бандера** - 1. Політичний, та активний діяч ОУН та УВО, символ визвольного рух та незалежності. 2. Антигерой російської пропаганди і ворог №1 для росії.
8. **Banderomobile | Бандеромобіль** - бойові автомобілі ЗСУ.
9. **Barbarzyńcy | Варвари** -
10. **Bullterrier Putina | Терьер Путіна** - так називають дмітрія медведєва, російського політичного діяча.
11. **Bajraktar | Байрактар** - назва турецького безпілотного літального апарата (Bayraktar TB2), виробленого компанією Baykar Makina. Цей дрон активно використовувався в багатьох сучасних конфліктах, зокрема під час війни в Україні в 2022 році. Він став символом високоточної зброї та стратегічної переваги.
12. **Bawełna | Бавовна** - 1. Натуральне волокно; 2. росіяни в медіа називали вибухи «хлопками», що на українську мову перекладається, як «бавовна», це стало мемом.
13. **Bojówki | Бойовики** - описує нелегальні воєнізовані угруповання або бойовиків, що часто асоціюється з нелегітимними збройними формуваннями, в тому числі у контексті сепаратизму.
14. **Brudna bomba | Брудна бомба** - неіснуюча токсична бомба, яку, нібито,по словам росії, використовує Україна.
15. **Bucza | Буча -** 1. Українське місто. 2. Місто, яке є символом болю, страждань, згвалтування і вбивств.

16. **C** **Cyberfront | Кіберфронт** - 1. Японський виробник комп'ютерних ігор, який створив свою фірму в 1998 році і завершив свою діяльність в 2013; 2. Інтернет простір, через який ведеться кібервійна.
17. **Cyberwojna | Кібервійна** - використання інтернету і технологій однією державою, щоб заподіяти шкоду(військову,економічну,інформаційну,технологічну) іншій.
18. **Czornobaić | Чорнобаїти** - постійно робити одне і теж саме без результату та дуже страждати через це
19. **Czeczeni | Чеченці** - 1. Нація; 2. Так називають гвардію під командуванням Рамзана Кадирова.
20. **Chochoł | Хохол** - 1.Чубчик козаків; 2. Ще одна образлива назва українців, але раніше, до початку війни вона не була настільки принизлива.

21. **D** **Diabeł | Диявол** - 1. Царь аду; 2. Московський диявол - путін.
22. **Dekomunizacja | Декомунізація** - позбавлення від всього, що пов'язано з радянським союзом.
23. **Demoskowizacja | Демосковізація** - те саме, що й дерусифікація.
24. **Denazyfikacja | Денацифікація** - відчищення України від наслідків «націоналістів» і «фашистів» , що на думку путіна стало причиною війни.
25. **Derusyfikacja | Дерусифікація** - процесс, який направлений на відновлення ознак національної ідентичності втрачених внаслідок русифікації.
26. **Deputinizacja | Депутінізація** - звільнення від будь-яких впливів з боку Росії, якою керує Володимир Путін, і перенесених звідти авторитарних методів управління державою чи громадськими інституціями.
27. **Depunizować | Депунізувати** - звільняти від «депутінізації» див.знач.
28. **DRG (Drużyna Rozpoznawczo-Dywergencyjna) | ДРГ (Диверсійно-розвідувальна група)** - позначення спеціальних груп, що займаються розвідкою та проведенням диверсійних акцій, особливо в умовах війни.
29. **DRL Doniecka Ludowa Republika | ДНР (Донецька народна республіка)** - псевдореспубліка, (в яку входять донецькі міста, які зараз знаходяться під окупацією) що не визнана міжнародною спільнотою окрім Росії.
30. **Dron | Дрон / безпілотник** - літальний,або наземний апарат, здатний пересуватися самостійно за заданим алгоритмом, без пілота.
31. **Dron-kamikadze | Дрон-камікадзе** - дрон, який уражає ціль вбудованою бойовою частиною, іншими словами бомба, що зависає і вичікує в повітрі
32. **Dron-wabik | Дрон-приманка** - використовується для відволікання вогню протиповітряної оборони
33. **Dron bojowy | Ударний / бойовий дрон** - дрон, який може переносити авіаційні боєприпаси та служити в оборонних на наступальних цілях
34. **Dzień dobry/wieczor, jesteśmy z Ukrainy! | Доброго ранку/вечора, ми з України!** - фразеологізм, що став на кшталт привітання між проукраїнськими однодумцями

35. **G** **«Gest dobrej woli» | Жест доброї волі** - російське міністерство оборони так назвало ситуацію, коли українські військові змусили відійти російську армію з території Зміїного острову

36. **E** **Ewakuacja | Евакуація** - термін став дуже популярним в контексті евакуації цивільних осіб з небезпечних зон, що активно використовується як у польських, так і в міжнародних новинах.

37. **F** **Fortyfikacja | Фортифікація** - будівництво укріплень.

38. **H** **Himars | Хімарс** - американська система залпового вогню.

39. **I** **Inwazja | Інвазія** - 1. Зараження тварин і людей паразитами; 2. Вторгнення чужих; 3. Розселення чужих но чужі території; 4. Напад росії на Україну.

40. **L** **LRL (Ługańska Ludowa Republika) | ЛНР (Луганська народна республіка)** - псевдореспубліка, в яку входять міста Луганської області, які зараз знаходяться під окупацією

41. **Ł** **Ładunek 200 | Груз 200** - 1. Назва фільму 2007 року 2. З початком війни стали умовно називати перевіз тіла загиблого військового до місця захоронення, а зараз так називають ще й загиблих цивільних.

42. **K** **Kacapy | Кацапи** - інша назва всіх сторонників «російського» світу.

43. **Kadyrowcy | Кадировци** - див. чеченці.

44. **Kolaboranci | Колаборанти** - ті, хто співпрацює з ворогом.

45. **Kolorady | Колорадо** - 1. Колорадський жук; 2. Інша назва російській солдатів, сепаратистів, бойовиків, тому що вони роблять акцент на помаранчево-чорній стрічці - Георгіївській стрічці.

46. **Korytarz humanitarny | Гуманітарний коридор** - необстрілювані дороги, по яким люди можуть виїхати з небезпечної зони на мирну.

47. **Kolektywny Zachód | Колективний захід** - так російська пропаганда називає керівників і європейців Європейських країн, які нібито є ворогами для Росії.

48. **M** **Mariupol | Маріуполь** - 1. Українське місто; 2. Має подібне значення до Бучі. Місце з яким пов’язана Азовсталь.

49. **Mordor | Мордор** - 1. Країна, що існувала в романі Толкіна; 2. Тепер так називають Россію, бо в ній живуть «орки».
50. **Mięsne ataki | М'ясні штурми** - атака без зброї на позиціях ворога.
51. **Moskale | Москалі** - зневажлива назва росіян.
52. **Młot | Молот** - 1. молоток великого розміру; 2. символ радянського союзу.

53. **N** **Nju Jork / Nowy Jork Нью-Йорк** • місто в США; • селище в Україні, у Торецькій міський громаді, Доннецької області.

54. **O** **«O» | «O» -** маркування позначаюче сили білорусі.

55. **Ork / orkowie / orki Орк / орки** • з польської перекладається, як косатки, але пішло від роману Толкіна, мова о жорстоких героях з низьким інтелектом • Зараз так називають російських солдатів
56. **Orcza armia Армія орків** • зневажливе позначення російських військ, часто використовується для вираження презирства.
57. **Operacja antyterrorystyczna Антитерористична операція** • офіціальна назва війни в Україні
58. **Operacja specjalna Операція спеціальна** • див. operacja antyterrorystyczna
59. **Onuce Онучі** • прямокутний шмат для носіння валянок • насмішлива назва росіян
60. **OPL (Obrona Przeciwrakietowa i Lotnicza) ППО (Протиповітряна оборона)** • система захисту від повітряних атак, яка включає ракетні системи, літаки та інші засоби для протидії ракетам і ворожим літакам.

61. **P** **Pomoc sąsiedzka Сусідська допомога** • допомога країн сусідів, що активно вживається в контексті прийому біженців.
62. **Pomoc humanitarna Гуманітарна допомога** • термін, що позначає гуманітарну допомогу для постраждалих внаслідок війни, включаючи їжу, ліки та одяг.
63. **Putinizm путінізм** • політична,соціальна,економічна система росії під час правління путіна, де в головах силовики - офіцери силових і спецслужб зараз або в минулому
64. **Putinówka Путінський режим** • режим за часів правління Путіна
65. **Plecaki Рюкзаки** • спеціальні сумки, що можна носити на спині • перша хвиля солдатів,що йдуть лише з запасами омуніції, групами по 6-8 чоловік.
66. **Putinflacja (Putin + inflacja) Путінфляція** • інфляція за часів правління путіна
67. **Putinować Діяти, як путін** • застосування авторитарних методів правління, репресії, порушення прав людини чи втручання у справи інших країн
68. **Puszkinopad пушкінопад** • це процес, під час якого українці зносили всі російські пам'ятки та радянського союзу.

69. **Precyzyjne uderzenia Високоточні удари** «у Міноборони Росії мають на увазі «ювелірну точність» ударів, які нібито знищують лише військові чи інфраструктурні об'єкти, але в жодному разі не зачіпають людей»
70. **Półswastyka Півсвастика** символ росії літера «Z», що придумала сама ж Росія

71. **R** **Raszyzm (russia + faszyzm) Рашизм** • термін, що описує новий тоталітарний режим сформований в рф під руководством путіна - російський фашизм
72. **Raszyst (russia + faszyst) Рашист** • той,хто підтримує агресію росії проти україни
73. **Ruskimir Руський мір** • це калькований російськомовний термін «русский мир», але з негативним і іронічним відтінком.
74. **Rusyfikacja Русифікація** • сукупність дій та умов, спрямованих,що сприяють зміцненню російської національно-політичної переваги в країнах, що входять до складу Росії, чи перебувають в сфері її впливу, за допомогою переходу чи переведення осіб неросійської національності на російську мову й російську культуру та їхньої подальшої асиміляції.

75. **Ś** **Świniopies | Свинособака** - 1. Назва собаки. 2. Образлива назва росіян, або осіб з проросійським баченням. Синонім кацапам і рашистам.

76. **S** **SZU (Siły Zbrojne Ukrainy) | ЗСУ** - скорочення, яке стало символом України. Герої України,які всіма силами боронять її від нападників.
77. **Solidarność | Солідарність** - 1. Активне співчуття,або спільність поглядів,підтримка; 2. Активна допомога Польщі Українським біженцям.
78. **Stonki | Колорадо або колорадські жуки** - див. Kolorady.
79. **Szached | Шахед** - див. «dron kamikadze».
80. **Szojgować | Шойгувати** - транслювати безсенсовий оптимізм.

81. **T** **Traktory wojenne Військові трактори** трактори, за допомогою яких українськи фермери допомагали відтягувати техніку окупанта.
82. **Twierdza | Фортеця (Бахмут)** - 1. Фортеця в Бахмуті; 2. Запеклі бої за Бахмут; пісня що описує всі ці події.

83. **U** **Ukraińcy | Українці** - так, зі зневажливою інтонацією називають поляки українців.
84. **Ukrainofobia, ukrofobia | Українофобія** - агресивне несприйняття існування України.
85. **Ukraińska wiosna | Українська весна** - це всі культурні події на тему війни в Україні 2022, що відбувались у Франції на протязі року після початку війни.

86. **Ukrainizacja | «Stop ukrainizacji Polski»** 1. Українізація 2. Нав'язування української культури, мови.
87. **Ukrop** З української на польську означає «koper» | **Укроп** - 1. Їстівна рослина; 2. Мешканці України з проукраїнськими поглядами.
88. **Ukry | Укри** - див. ukrop.
89. **Uchodźcy Біженці** - люди, що рятуються від війни в іншому місті, або країні.

90. **V** **«V» | «V» -** маркування позначаюче Морську піхоту РФ.

91. **W** **Watnik | Ватнік** - ватна куртка • див. кацапи, рашисти.
92. **Warioshka (war - ang. війна + matrioshka) | Варьошка** _ мем, де обличчя матрьошки, тіло - гранат і автомат у руках.
93. **Wyzwolicieli | Асвабадітєлі** - так себе називають росіяни
94. **Wojna hybrydowa | Гібридна війна** - вживається для опису сучасних конфліктів, що включають комбінацію військових, інформаційних і економічних методів війни
95. **Wojna dronów | Дроновойна / війна дронів** - позначає нову форму ведення бойових дій, де дрони стають основними учасниками конфлікту, змінюючи традиційні стратегії війни
96. **Wojna na wschodzie | Війна на сході** - сталий вираз для опису війни в Україні, часто використовуваний у польських ЗМІ та в побутовому обігу для позначення загальної ситуації.
97. **Wojna totalna | Тотальна війна** - вираз, що використовується для позначення широкомасштабного конфлікту, який охоплює всю країну, включаючи війни, де не тільки армія, але й цивільне населення зазнає постійного впливу та руйнувань.
98. **WP (Wojskowa Pomoc) | (ВД) Військова допомога** - Абсолютно новий термін для позначення допомоги, яку надають союзники Україні в умовах війни - поставки озброєння чи техніки.

99. **Z** ***Z | Z-тка** - маркування позначаюче східні сили РФ. Стало символом російської армії та агресії.
100. **Z^2 | Z^2** - маркування позначаюче сили РФ з Криму.
101. **Zachód | Захід** - 1. Напрямок; 2. Використовується для позначення західних країн, міжнародних партнерів України, які надають військову і фінансову допомогу, наприклад
102. **Zbrodnia wojskowa | Військовий злочин** - збільшене використання цього терміну для опису звірств, скоєних під час війни, зокрема щодо російських військових злочинів в Україні
103. **Zbrojna obrona | Збройна оборона** - вживається для опису збройної боротьби України проти агресора
104. **Zetniki | Зетніки** - ті, хто підтримують російський режим.

105. **Zęby smoka Зуби | дракона** - 1. Буквально зуби дракона 2. Обороні системи, які мають вигляд конусів і нагадують зуби дракона. Також мають іншу назву - тетраедри.
106. **Zielona granica | Зелена межа** - термін, що став популярним через спроби польських активістів та місцевих жителів допомогти українським біженцям переходити польсько-український кордон нелегально, тобто через лісисту місцевість або інші менш контрольовані ділянки.
107. **Zielona karta | Зелена карта** - фраза, що почала використовуватись для позначення дозволу на виїзд або тимчасовий захист для біженців з України.
108. **Zombie | Зомбі** - 1. Літературні містичні герої заражені вірусом - або оживший мертвець 2. Мешканці росії, України та інших країн, що сліпо вірять у правоту путінського режиму.
109. ***Z-poezji | Z-поезія** - літературний рух в Росії під час вторгнення в Україну з 2022.
110. ***Z-poeci | Z-поети** - ті, хто пише *z-поезії*.
111. ***Z-piosenkarze | Z-співаки** - російські співаки, які підтримують війну.
112. ***Z-armia | Z- армія** - російська армія.
113. **Zdrada | Зрада** - порушення довіри, чи вірності в стосунках, осудження політичних,військових,суспільних дій, які спрямовані проти національних інтересів.

**"Z" тепер асоціюється з російським вторгненням в Україну, тому, що "Z" часто використовують як символ для підтримки російської агресії та війни.*

Декларація

академічної доброчесності

здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Олійник Софія Костянтинівна, студентка 2-го курсу, форми навчання *денної*, факультету *філологічного* спеціальності *035 "Філологія" спеціалізації "Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - польська"* освітньої програми *"Переклад (та міжкультурні комунікації»*,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Польська популярна пісня в українському культурному просторі»
відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;
- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата_01.11.2024 Підпис_____ПІБ (студент) Олійник С.К.

Дата_01.11.2024 Підпис_____ПІБ (науковий керівник) Тарасенко К.В.